

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 339-340 / iulie 2017

Luptați și veți învinge!

M. Ubravsky

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Ucrainenii din România (constituiți în grupuri etnice, distincte, din Maramureș și din nord-estul țării) sunt una dintre cele mai vechi comunități a cărei origine o găsim în urmă cu aproape 1.000 de ani pe teritoriul actual românesc.

Descendenți direcți ai ulycilor și tyvertilor ucrainenii din țara noastră și-au păstrat, în cea mai mare parte, identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă.

Cele mai importante documente care pot fi socotite un adevărat „act de naștere” pentru ucrainenii care au existat deja în secolele al XIV-lea – al XV-lea în nordul și în nord-estul țării noastre sunt Ioan Mihályi, *Istoria comitatului Maramureș*,

care face parte din patrimoniul UNESCO și biserica din Telița, județul Tulcea care, de asemenea, aparține patrimoniului mondial UNESCO.

Sub raport confesional, cea mai mare parte a ucrainenilor sunt creștini ortodocși. În anul 1950, a fost înființat Vicariatul Ortodox Ucrainean, cu sediul la Sighetu Marmăției. El se află sub jurisdicția canonică a Bisericii Ortodoxe Române și are în componența sa două protopopiate (Sighet și Lugoj) cu un număr de 32 de parohii plus două mănăstiri. Slujbele bisericești se săvârșesc în limba ucraineană.

După reactivarea Bisericii Greco-Catolice, în anul 1990, a fost înființat Vicariatul Greco-Catolic

Din agenda
deputatului UUR

pag. 2

Din activitatea
conducerii UUR

pag. 2-3

Concurs de recitare
a poeziei ucrainene,
etapa națională

pag. 5-6

Colegiul Tehnic
„Lațcu Vodă” Siret,
școală europeană

pag. 6

Festivalul Bujorilor,
tradiție și continuitate
la ucraineni

pag. 8

„Să ne cunoaștem
istoria locală”

pag. 9

Sfinții Chiril și Metodie,
întemeietori ai scrierii
și culturii slave (II)

pag. 10

Lirismul în lirica lui
Mihai Hafia Traista

pag. 14-15

SCURTĂ PREZENTARE A COMUNITĂȚII UCRAINESE DIN ROMÂNIA

Diplome maramureșene din sec. XIV și XV, Sighet, 1900, pag. 65-67 și 315; Mihai Costăchescu, *Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, Iași, 1931, vol. I, pag. 298-307.

În județul Tulcea, ucrainenii s-au așezat în secolul al XVIII-lea ca urmare a desființării Siceii Zaporojene, în anul 1775, de către împărăteasa Rusiei Ecaterina a II-a cea Mare. Prezența lor în nordul Dobrogei la acea perioadă este semnalată de Al. Arbore, *Așezările lipovenilor și rușilor din Dobrogea*, în „Arhiva Dobrogei”, București, 1920, vol. III, nr. 1, pag. 5, 8 și următoarele.

În Banat, ucrainenii proveniți din Transcarpatia și din unele zone învecinate s-au așezat mai târziu, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea, fiind menționați de I. Pereni, *Iz istorii zakarpatskich ukraintsev (1849-1914)*, în „Studia historica Academiae Scientiarum Hungaricae”, Budapesta, XIV (1947), pag. 39. De subliniat faptul că în ultima jumătate de secol, a avut loc o deplasare a ucrainenilor maramureșeni în zona Timișoarei, unde au cumpărat gospodăriile germanilor emigranți, populând numeroase localități, care au devenit majoritar ucrainene: Remetea Mică, Știuca, Soca, Pogănești, Pietroasa Mare, Dragomirești etc.

Conform rezultatelor recensământului din 20 octombrie 2011, populația ucraineană din România numără 50.920 de persoane, adică 0,3% din totalul populației stabile. După unii istorici prezența populației ucrainene în România este mult mai veche și mult mai numeroasă.

În localitățile în care s-au așezat, ucrainenii au construit biserici. Voi menționa numai două dintre ele: biserica de lemn din Poienile de sub Munte, județul Maramureș, datată în secolul al XVI-lea,

care are în componența sa câteva parohii din județele Suceava și Maramureș.

Dacă fără biserici nu poate fi concepută existența ucrainenilor oriunde s-ar afla în lume, al doilea element de bază îl constituie limba ucraineană. Din păcate, în domeniul educației în limba maternă, lucrurile par a nu se schimba. Ucrainenii nu au reușit să-și refacă rețeaua școlară existentă în anii '50-'60 ai secolului trecut. Astăzi, limba ucraineană se transmite generațiilor tinere în familie și într-un număr limitat de școli.

În pofida diminuării numerice a etniei noastre, asistăm la o revitalizare a culturii multisekulare. Tot mai frecvente apar cazurile de exprimare și de manifestare a identității etnice la noi. Ucrainenii își fac auzit glasul prin presa prolifică, prin cărțile pe care le publică. Cu sprijinul financiar al Guvernului României, ei editează, cu regularitate, patru reviste în limba ucraineană și una în limba română. În fiecare an, apar mai multe cărți consacrate beletristicii, criticii literare, istoriei, lingvisticii, muzicii, relațiilor româno-ucrainene. Au loc simpozioane, conferințe științifice, mese rotunde, lansări de carte, festivaluri, unele dintre ele devenite tradiționale.

Interesele politice, dar și tradițiile culturale și istorice ale comunității ucrainene sunt reprezentate de Uniunea Ucrainenilor din România (UUR), constituită la 29 decembrie 1989 și devenită persoană juridică la 14 februarie 1990.

Ucrainenii din România sunt reprezentați în Parlament de către deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi, având și calitatea de președinte al Uniunii Ucrainenilor din România.

Ion ROBCIUC

Din agenda deputatului UUR

Moțiunea și tribulațiile ei

Viața parlamentară a perioadei la care ne referim a fost dominată de procedura discutării Moțiunii de cenzură a PSD-ALDE împotriva propriului Guvern. Momentul politic a fost foarte important, fiecare vot fiind încărcat de răspunderea atât pentru o bună guvernare, cât și pentru salvagardarea stabilității instituționale a țării. Deputatul UUR Nicolae Miroslav Petrețchi a abordat această răspundere în litera și spiritul articolului 69 alineatul (2) din Constituția României care consacră principiul că „orice mandat imperativ este nul”. Cu alte cuvinte, a refuzat orice înregimentare, exprimându-și votul cu adevărat secret și exclusiv după propria conștiință. El a considerat că această poziție este în deplină concordanță cu principiile de funcționare ale Uniunii Ucrainenilor din România.

Ziua și rezultatul votului nu au trecut însă fără comentarii negative. Deși în cadrul Grupului parlamentar al minorităților naționale s-a hotărât, inclusiv ca urmare a poziției deputatului ucrainean, ca fiecare dintre membrii Grupului să voteze independent, conform propriei conștiințe, această poziție nu a fost explicată suficient de limpede de la tribuna dezbaterilor. Explicarea prea metaforică a liderului de Grup, referirile la virtuale „baricade” au alimentat suspiciunea că Grupul ar face un joc politicianist, hotărând rezultatul aritmetic al votului. Drept urmare, anumiți comentatori media s-au năpustit cu ditirambe contra deputaților ce reprezintă comunitățile etnice, mergând până la contestarea formulei constituționale de reprezentare în Parlament.

Observând pericolozitatea unei astfel de campanii pentru statutul constituțional al minorităților naționale, deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi a inițiat o discuție în cadrul GPMN pentru clarificarea situației și prevenirea unor asemenea derapaje. Cu toate că propunerile de redactare a unei dezmințiri, respectiv de formulare a unei declarații politice, la care deputatul ucrainean și-a oferit contribuția, nu au fost acceptate, dezbaterile s-a dovedit utilă, conducând la consensul ca punctele de vedere exprimate în numele întregului Grup să fie aprobate în prealabil de toți cei 17 parlamentari care-l alcătuiesc, evitându-se pe viitor exprimările criptate, ambigue, în favoarea

invocării principiului fundamental al mandatului reprezentativ, al răspunderii față de alegători.

*

„Cunoaște! Susține! Rezolvă!”

Hotărât să persevereze în cunoscuta acțiune pe care a inițiat-o încă de la începutul mandatului – „Cunoaște! Susține! Rezolvă!” – deputatul comunității ucrainene din România a considerat că, până la terminarea procedurilor de instalare a noului Guvern, să-și deplaseze aria principală a demersurilor de la instituțiile centrale la cele teritoriale.

În această conjunctură, o rodnică întâlnire de lucru s-a petrecut la Consiliul Județean Maramureș, cu domnul președinte al Consiliului, Gabriel Zetea, și cu domnul vicepreședinte al Consiliului, Doru Dăncuș.

Declarația făcută presei de domnul președinte Gabriel Zetea exprimă cel mai sugestiv rezultatele întâlnirii: „Ne bucură de fiecare dată vizita domnului deputat Nicolae Miroslav Petrețchi, deoarece împreună putem dezvolta lucruri concrete pentru comunitatea ucraineană din nordul județului. I-am prezentat propunerile de proiecte înaintate spre finanțare Guvernului României pentru vara anului 2017, pentru fiecare comunitate locală în parte. Principala veste bună va fi obținerea finanțării pentru DJ 187, tronsonul Leordina – Ruscova – Repedea – Poienile de sub Munte, un proiect în valoare de aproximativ 15 milioane de lei și care deservește o bună parte dintre etnicii din Maramureș. De asemenea, la Poienile de sub Munte vorbim despre două proiecte din domeniul educației în valoare de 3 milioane de euro, pentru reabilitarea Liceului Tehnologic, dar și construirea unei școli noi și a unei grădinițe”.

Discuțiile nu au vizat doar proiectele de infrastructură care vor fi finanțate începând din acest an, ci și finanțarea manifestărilor culturale ale etnicilor ucraineni în peisajul maramureșean. Un prim pas a fost făcut deja, prin includerea în Programul Cultural Prioritar al Consiliului Județean Maramureș pentru anul 2017. Totodată, s-a discutat și despre reabilitarea Liceului „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției, unde vom

sărbători, în luna octombrie, 20 de ani de la reînființare.

În altă ordine de idei, a fost subliniată necesitatea unor schimburi de experiență între primarii din regiunea Kievului și Maramureș. De asemenea, au fost trecute în revistă proiecte comune ale Uniunii Ucrainenilor din România și Consiliului Județean Maramureș, precum și proiectele comunităților din Repedea, Ruscova, Rona de Sus, Bistra și Bocicoiu Mare pentru reabilitarea infrastructurii de educație, edilitare și rutiere.

*

Optimiști, dar cu măsură!

Deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi a fost contactat de primarul comunei Bălcăuți, județul Suceava pentru a-i mulțumi fierbinte pentru sprijinul eficient în aprobarea finanțării reabilitării unor unități de învățământ, sprijin pe care publicația noastră l-a detaliat în numerele din lunile mai și iunie a.c. Conform spuselor domnului primar Vasile Șoiman, reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene i-au anunțat avizarea proiectelor de reabilitare a școlilor din satele Bălcăuți și Negostina.

Împărtășindu-i satisfacția, deputatul Petrețchi a propus domnului primar să păstreze legătura până la primirea aprobărilor scrise, în caz contrar urmând a relua, cu exigență sporită, demersurile în această chestiune.

*

Deblocarea situației de la Păltiniș

Conducerea Școlii Gimnaziale din satul Cornuțel, comuna Păltiniș, județul Caraș-Severin l-a sesizat pe deputatul UUR că, din cauza unei atitudini discreționare a autorității administrativ-teritoriale, nu se mai asigură plata salariilor personalului școlii. După cuvenitele discuții și lămuriri cu cei în drept, domnul director Mihai Bobic a confirmat printr-o scrisoare de mulțumire că plata salariilor a fost reluată.

Observator

Comunicat

Din activitatea conducerii Uniunii Ucrainenilor din România

Continuăm să informăm cititorii noștri și membrii UUR despre activitatea conducerii Uniunii Ucrainenilor din România.

În zilele de 13-14 iulie 2017, la sediul filialei Cluj a UUR, a avut loc ședința ordinară de lucru a Consiliului UUR pentru analiza activității desfășurate de UUR în primul semestru al anului 2017 și aprobarea devizelor și a referatelor de necesitate, analiza activității comisiilor UUR și stabilirea unor măsuri pe linia îmbunătățirii activității în viitor. Ședința de lucru a fost legal constituită.

Ședința a debutat cu prezentarea de către responsabilul cu CFFP, expertul contabil al UUR, a situației financiar-contabile a Uniunii, pentru luna iunie a.c. și, respectiv, pentru primul semestru al anului 2017, urmată de prezentarea unui număr de 20 de devize estimative însoțite de referate precum și celelalte documente privind acțiunile propuse a se desfășura în lunile august – septembrie 2017, care s-au referit, în principal, la

organizarea unor festivaluri de cântece și dansuri populare ucrainene, organizarea și desfășurarea unor competiții sportive pentru tinerii ucraineni, zilele culturii ucrainene, Ziua Independenței Ucrainei, simpozioane pentru sărbătorirea unor personalități ucrainene etc., toate menite să vină în sprijinul promovării culturii, limbii și a tradițiilor ucrainene.

Toate aceste acțiuni au fost cuprinse în Planul de acțiuni și activități culturale pe anul 2017, iar sumele solicitate prin devizele estimative s-au înscris în limitele sumelor solicitate anterior, nefiind nevoie de majorări. Fiecare deviz a fost supus aprobării Consiliului UUR.

La punctul trei de pe ordinea de zi, au fost prezentate un număr de 33 de referate de necesitate ale filialelor județene ale UUR pentru cheltuieli gospodărești, achiziționarea unor bunuri de strictă necesitate pentru funcționarea organizațiilor locale (birotică, aparatură electronică, mobilier, reparații etc.), deplasări la diferite evenimente în

baza unor invitații în acest sens din țară și din Ucraina, organizarea unor acțiuni de informare în țară și în Ucraina, care au fost aprobate de Consiliu.

La punctul cinci de pe ordinea de zi, președintele Comisiei de Cultură a UUR a trecut nominal, pe luni, activitățile planificate și desfășurate în semestrul I a.c. Din analiza făcută rezultă că circa 25% dintre activități nu s-au ținut din diferite motive, fiind replanificate pentru lunile rămase până la sfârșitul anului. S-a propus ca începând cu luna august filialele să treacă la elaborarea planurilor de acțiuni și a bugetului pentru anul 2018, unde mai mulți membri au insistat ca la stabilirea acțiunilor să se aibă în vedere evenimente, date importante, tradiții și sărbători autentice ucrainene și să se acorde atenție sporită titlurilor acestor acțiuni.

La punctul șase al ordinii de zi, președintele Comisiei de editare a UUR a prezentat stadiul îndeplinirii Planului editorial pe semestrul I al a.c.

În primul semestru al anului 2017, au fost publicate 4 volume și mai sunt pregătite pentru a fi publicate încă 7 volume. Comisia de editare a cărților estimează că până la sfârșitul anului vor fi editate în total 20 de volume.

(Continuare în pagina a 3-a)

*Material realizat de vicepreședintele UUR
Victor HRIHORCIUC*

Comunicat

Din activitatea conducerii Uniunii Ucrainenilor din România

(Urmare din pagina a 2-a)

La punctul șapte al ordinii de zi, președinții filialelor au prezentat activitatea Comitetelor filialelor UUR, informări privind îndeplinirea planului de acțiuni pe primul semestru, ocazie cu care au fost clarificate unele probleme referitoare la amânarea, replanificarea unor acțiuni. Filialele au început să realizeze parteneriate de colaborare cu instituții, organizații, asociații pe linia organizării unor acțiuni cultural-sportive.

Președinții tuturor filialelor au subliniat faptul că au o colaborare bună cu organele locale ale administrației de stat, iar o parte dintre filiale au relații foarte bune și cu organele locale ale administrației de stat din Ucraina. Totodată din informările președinților filialelor au rezultat o serie de probleme, greutăți cu care se confruntă filialele, care vor fi remediate în viitorul apropiat.

Totodată, la punctul opt al ordinii de zi a fost prezentată activitatea dlui deputat Nicolae Miroslav Petrețchi, demersurile întreprinse pentru rezolvarea unor probleme legate de biserica

ucraineană, învățământul în limba maternă și respectiv asigurarea manualelor școlare pentru elevii care studiază în limba ucraineană, proiectele depuse pentru programul de dezvoltare locală de primarii din localitățile ucrainene, probleme care au fost sau vor fi prezentate detaliat în cadrul rubricii „Agenda deputatului”.

La punctul nouă al ordinii de zi, au fost prezentate scurte informări, procese-verbale și propuneri ale Comisiilor de specialitate ale UUR, și anume Comisia pentru tineret, Comisia pentru educație și știință, Comisia pentru editare cărți, presă, Comisia de cenzori, Comisia pentru analiza datelor din recensământul populației din anul 2011 și a situației membrilor UUR etc.

Punctul zece al ordinii de zi a fost dedicat analizei situației învățământului în limba ucraineană, a rezultatelor bacalaureatului de anul acesta la limba ucraineană maternă, inclusiv propuneri pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu, sărbătorirea a 20 de ani de la reînființarea Liceului Ucrainean „Taras Șevcenko” de la Sighetu Marmăției etc.

La punctul unsprezece al ordinii de zi, preșe-

dintele UUR a prezentat un număr de 23 de invitații, adrese, cereri venite din partea unor organizații, instituții din țară și din Ucraina, precum și de la persoane fizice în vederea participării la acțiuni organizate în țară și în Ucraina, încheierea sau prelungirea unor contracte, vizite de studii și tabără de vară la Cluj, participarea la Adunarea anuală a Congresul Mondial al Ucrainenilor, care va avea loc la Kiev și sărbătorirea a 50 de ani de la înființarea acestuia, acțiuni de colaborare dintre organizațiile noastre și organizații din Ucraina

Totodată, având în vedere noile încercări scizioniste făcute de foști membri ai UUR sau chiar de persoane din afara Uniunii și considerând că unitatea Uniunii Ucrainenilor din România reprezintă o chestiune de cea mai mare importanță pentru capacitatea acesteia de a reprezenta cu demnitate și eficiență interesele comunității etnice a ucrainenilor din România, Consiliul UUR a adoptat o REZOLUȚIE, al cărei conținut va fi publicat în publicațiile UUR și va fi comunicat prin poșta membrilor Uniunii.

Consiliul a mai stabilit ca în lunile august – septembrie a.c. să se desfășoare ședințele de lucru a Comisiilor de specialitate ale UUR, care nu s-au întrunit în primul semestru pentru a analiza activitatea desfășurată și a se stabili măsurile ce se impun pentru viitor.

Următoarea ședință de lucru a Consiliului va avea loc în luna septembrie 2017 la o dată ce va fi convenită ulterior și comunicată președinților de filiale.

REZOLUȚIE

CONSILIUL UNIUNII UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA (RADA) întrunit în ședința plenară ordinară, în perioada 13-14 iulie 2017, la Cluj-Napoca,

Luând act de informațiile și opiniile rostite de unii membri ai Consiliului sau reprezentanți ai organizațiilor județene și locale despre noile încercări scizioniste făcute de foști membri ai UUR sau chiar de persoane din afara Uniunii,

Considerând că unitatea organizației noastre reprezintă o chestiune de cea mai mare importanță pentru capacitatea acesteia de a reprezenta cu demnitate și eficiență interesele comunității etnice a ucrainenilor din România,

Reamintește următoarele:

1. Tendințele sectariste, jocurile de culise, ambițiile personale, intriga și ranchiuna au făcut destul rău imaginii și potențialului de reprezentare ale Uniunii Ucrainenilor din România. Aventurismul și egoismul au mers până acolo, încât au periclitat chiar și dreptul minorității noastre etnice – a treia ca mărime – de a fi reprezentată în Parlamentul României, situând-o vremelnice în coada celor 18 minorități naționale recunoscute de lege.

2. S-a atentat direct și stăruitor la competența de reprezentare a organelor statutare alese, vizându-se blocajul total al funcționării Uniunii, înghețarea exercițiului drepturilor și a activităților ei.

3. Aceste riscuri majore au fost contracarate prin reușita alegerii deputatului propus de CONSILIUL UNIUNII în ședința cu participare largită din 1 octombrie 2016.

4. Din primele zile ale mandatului său, noul deputat a adresat întregii Uniunii un apel la depășirea vrăjmașii și resentimentelor, la strânsă unitate, luptând totodată în Parlament și în relațiile interinstituționale pentru ștergerea imaginii penibile de structură incoerentă și măcinată de sectarism pe care dușmanii unității UUR o creaseră.

5. CONSILIUL constată cu satisfacție că membrii Uniunii, organizațiile județene, liderii acestora au reacționat pozitiv la apelul la unitate, participând, cu vorba și cu fapta, la activitățile inițiate. Conlucrarea liderilor județeni cu reprezentanții Uniunii pe plan național s-a îmbunătățit considerabil. Un astfel de exemplu este conlucrarea liderului Organizației UUR Suceava, domnul Ilie Sauciuc, cu deputatul UUR pentru rezolvarea unor probleme specifice zonei. Semne pozitive apar, practic, în toate organizațiile.

6. Cu atât mai reprobabile apar unele reacții echivoce la noi încercări de sciziune făcute, punctual, de fostul membru al UUR Marocico Ion. Ca persoane particulare, acești membri ai Uniunii pot discuta ce doresc și cu cine doresc, dar ca persoane cu responsabilități în UUR ei trebuie să se opună categoric reînvierii practicilor oportuniste, intrigante, de subminare a Uniunii, care ne-au făcut în trecut atâta rău.

7. Ne întrecem cu sârguință, și bine facem, în festivități de menținere și promovare a virtuților strămoșești, dar principalele virtuți sunt cinstea, sinceritatea, fidelitatea. E bine că ne manifestăm unitatea prin cultură, obiceiuri, sărbători sau bucate, dar totul se poate risipi prin dezbinare.

8. CONSILIUL UNIUNII stabilește că păstrarea unității noastre reprezentative, respingerea oricărei încercări de învrăjpire constituie îndatoriri esențiale ale fiecărui membru al UUR. Cine vrea – să rămână cu noi, cine nu – să plece, dar cei care rămân trebuie să fie onești față de organizație, să-i apere unitatea, așa cum se cere prin Statutul nostru, de noi redactat, de noi votat și tot de noi apărât. Până la urmă, coeziunea UUR este și un examen de unitate etnică. Membrii Uniunii noastre trebuie să fie sinceri în a opta dacă se consideră cazaci, huțuli sau altceva, ori, pur și simplu ucraineni, ucraineni adevărați și uniți.

9. CONSILIUL UNIUNII învederează membrilor Comisiei de etică și disciplină că, în măsura în care va fi sesizată cu asemenea comportamente neloiale, duplicitare, scizioniste, să le analizeze cu fermitate și să aplice logica simplă – ori în organizație, ori în afara acesteia.

10. CONSILIUL UNIUNII își exprimă încrederea că toți membrii UUR vor înțelege că, prin această REZOLUȚIE, reprezentanții lor statutar aleși dau curs mandatului ce le-a fost încredințat, în care se înscrie și obligația de a veghea la coeziunea, puterea de reprezentare și respectabilitatea UNIUNII UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA.

CONSILIUL U.U.R.

(RADA)

Petruțelu' Nicolae Miroslav
Irina Lina Florin
Mărcuțiu George
Hleba George
Semerine Vasile - Miroslav
Mărcuțiu Pintea
Savane Ilie
Semenic Victor
Bucur - Vasile
Mărcuțiu Bogdan
Mihai Traian

PATRIARH VASILE
Petruțelu' Miroslav
MROSLAVA
HRIHORUC VICTOR
Ivan Lina
Mihai Sambor
Bucur Vasile
Liber Ivan
Semenic Victor
Mihai Traian

Noul ambasador al Ucrainei în România, Oleksandr Bankov, și-a prezentat scrisorile de acreditare

După cum transmite site-ul Ambasadei Ucrainei în România, la 29 iunie 2017, președintele Klaus Iohannis l-a primit, la Palatul Cotroceni, pe noul ambasador al Ucrainei în România, Oleksandr Bankov, care și-a prezentat scrisorile de acreditare.

Cu prilejul întrevederii cu ambasadorul Ucrainei, președintele Klaus Iohannis a salutat cursul ascendent al relațiilor bilaterale româno-ucrainene și a exprimat interesul pentru concreti-

zarea obiectivelor stabilite în comun cu președintele Petro Poroșenko. Președintele României l-a asigurat pe ambasadorul Ucrainei că țara noastră va continua să acorde sprijin Ucrainei, inclusiv în efortul de implementare a reformelor.

La rândul său, ambasadorul Oleksandr Bankov a subliniat că Ucraina acordă o atenție deosebită dezvoltării relațiilor bilaterale, arătând că țara sa vede în România nu doar un stat vecin, ci și un partener și prieten. Ambasadorul Ucrain-

nei a mulțumit pentru sprijinul pe care îl acordă România țării sale în această perioadă istorică, sprijin care este foarte apreciat la Kiev, se arată în comunicatul Administrației Prezidențiale.

Ion ROBCIUC

O revedere plină de emoție, de încântare și, mai ales, de nostalgie s-a consumat la mijlocul lui cireșar.

Întâlnirea a avut loc la Suceava. De ce la Suceava și nu la Sighetu Marmăției unde au urmat și absolvit cursurile Școlii Pedagogice cei 37 de elevi?

Istoricul acestei promoții de învățători nu e atât de simplu, obișnuit. În primul rând, e o promoție a elevilor aparținători etniei ucrainene din Maramureș, Bucovina, Delta Dunării, Caraș-Severin și a părții de nord-vest a Botoșanilor care, în anul 1960, s-au prezentat la examenul de admitere al Școlii Pedagogice din Sighetu Marmăției, secția ucraineană.

După constituirea clasei, anul I F și a clasei de educatoare, secția ucraineană, în fosta regiune Baia Mare, începând cu 1 septembrie 1960, se unifică toate școlile din această zonă, respectiv cele din Baia Mare, Carei și Sighetu Marmăției atât secția română, cât și cea ucraineană.

S-a constatat că Școala Pedagogică Ucraineană din Sighet avea cele mai bune condiții de a primi elevii școlilor pedagogice din regiune. Noua instituție de pregătire a învățătorilor și educatorilor a căpătat o nouă titulatură „Școala Pedagogică Unificată de 6 ani – Sighet“.

Era emblema învățământului pedagogic din țară, unde se pregăteau învățători și educatoare pentru școlile cu predare în limbile română, maghiară și ucraineană.

Pentru elevii anului I F și educatoare, secția ucraineană, în primii doi ani procesul de învățământ s-a desfășurat în limba maternă.

Atunci, la începutul anilor '60, se ducea o luptă serioasă pentru colectivizare. Elevii ai căror părinți s-au opus creării sistemului socialist al agriculturii au fost exmatriculați din școală, alții s-au retras fiind nevoiți să achite contravaloarea serviciilor oferite de internatele școlare.

În aceste condiții, începând cu 1 septembrie 1962, se trece la comasarea claselor. Anul II F – învățători se unește cu educatoarele formând o nouă clasă mai numeroasă, anul III E, cu predare în limba română, conform unei Hotărâri a CC al PMR din primăvara anului 1962.

La acea vreme, învățătorul era considerat luminătorul satului, iar politica, cuvântul partidului urma să fie transmis populației, cetățenilor țării, în limba română. Așadar, următorii patru ani elevii au parcurs programa școlară în limba română, cu excepția matematicii. Studiul limbii materne a urmat cursul normal, neauzindu-se cuvântul „opțional“.

Practica pedagogică s-a desfășurat numai în limba română, chiar dacă matematica se studia în limba maternă ucraineană.

Programa școlară pentru limba ucraineană, începând cu anul IV, prevedea un substanțial

număr de ore pentru practica pedagogică. În orașul Sighet, la acea oră nu existau unități școlare cu clase de predare în limba ucraineană, dar în apropierea orașului, la o distanță de 8-15 km, în satele Crăciunești și Lunca la Tisa funcționau școli cu predare numai în limba ucraineană. Existau mai multe posibilități de parcurgere integrală a programei școlare la acest obiect, dar nicio sugestie din partea profesoarei Iulia Hrin și a elevilor nu a fost luată în seamă. Am dat acest exemplu și doamna profesoară Iulia, care astăzi trăiește la Timișoara, poate confirma acest lucru. Atunci, se puneau piedici pentru continuarea studiului limbii materne, contrar prevederilor constituționale.

Eu, semnatarul acestor rânduri, nu regret că am terminat studiile în limba română, însă doresc să subliniez că și atunci, ca de altfel și astăzi, minciuna era la ea acasă. Una scria în Constituție, iar în realitate se proceda altfel, contrar prevederilor constituționale.

Anul trecut, la întâlnirea jubiliară – 50 de ani de la absolvirea școlii, s-a hotărât ca această întâlnire să se desfășoare anual. Tot atunci s-a stabilit ca anul acesta întâlnirea să aibă loc la Suceava și a dat bunul Dumnezeu că hotărârea luată s-a împlinit. Întâlnirea a avut loc la Suceava. De data aceasta s-au prezentat 19 din cei 25 de absolvenți rămași în viață. A fost cea mai bună prezență.

Întâlnirea a debutat la sediul Organizației județene Suceava a UUR, unde părintele Mihai Cobziuc, doctor în teologie, a săvârșit o slujbă de pomenire a dascălilor și elevilor plecați în rândul celor dreپți. Împreună ne-am rugat și pentru soții colegelor și soțiile colegilor plecați prea timpuriu spre cele veșnice. Părintele Cobziuc s-a întreținut cu sărbătoriții. Ca absolvent al Conservatorului, clasa canto, înzestrat cu o voce deosebit de plăcu-

tă, în finalul întâlnirii a interpretat un frumos cântec ucrainean pentru care a fost recompensat cu aplauze prelungite.

Amintiri redade în pripă, povești de viață spuse când cu melancolie, când cu umor, doamne elegante, bărbați sobri, cu toții care au învățat în spiritul și după principiile care au dominat învățământul acelor vremuri: seriozitate, conștiinciozitate, responsabilitate.

Ne-am recunoscut îndată, și asta numai datorită întâlnirilor care s-au organizat cu regularitate. În ciuda oboselii, maramureșenii au plecat cu microbuzul spre Suceava în zorii zilei, călătorind 7 ore, toți erau veseli, doamnele, mulțumim Celui de Sus, arătau foarte bine. Timpul a trecut extrem de repede.

Revederea de la Suceava ne-a oferit prilejul de a-i cinsti, din păcate post-mortem, pe directorii și profesorii de elită pe care i-am avut. Ei ne-au învățat ce înseamnă onoare, strădanie, perseverență în afirmarea noastră.

Fiecare dorește ca lucrurile să iasă bine. Eu, care de la început m-am angajat în pregătirea și desfășurarea acestui eveniment, am satisfacția că ne-am revăzut și cer iertare pentru unele sincope în derularea evenimentului. Mii de mulțumiri pentru serviciul divin susținut de pr. dr. Mihai Cobziuc de la Parohia „Sf. Ilie Tesviteanu“ din Dărmănești.

Mulțumiri profesorului Nicolae Cramar pentru utilul sprijin în derularea unor activități organizatorice. Respectuoase mulțumiri domnului prof. inspector școlar Ilie Sauciu, președintele Organizației județene Suceava a UUR care ne-a creat condiții optime pentru desfășurarea întâlnirii.

Mulțumim celor trei colege din comuna Dărmănești, prezente la întâlnire care au studiat la Sighet doar doi ani, apoi s-au transferat la Suceava, absolvind aici Școala Pedagogică. L-am revăzut la întâlnirea noastră pe dr. ing. Nicolae Coțoară din Suceava a cărui soție e din Dărmănești, fostă colegă timp de 2 ani la Sighet, transferându-se apoi la Suceava. Îi mulțumim și-l rugăm să fie prezent la întâlnirile noastre viitoare.

De abia s-a încheiat întâlnirea din 17 iunie a acestui an și mă gândesc și-L rog pe bunul Dumnezeu să mă țină în viață, să particip și la ediția următoare a întâlnirii noastre.

Ne revedem la anul, tot în cireșar!

Gheorghe CEGA

Concurs de recitare a poeziei ucrainene, etapa națională

În municipiul dintre apele Tisa și Iza, Sighetu Marmăției, sâmbătă, 27 mai 2017, s-a desfășurat a XI-a ediție a Concursului de recitare a poeziei ucrainene, etapa națională, organizată de Uniunea Ucrainenilor din România.

Bazele acestui concurs s-au pus încă în anul 2001, când la Rona de Sus s-a desfășurat prima ediție, ce a fost stabilită, încă în anul 2000, de Comitetul filialei Maramureș a Uniunii Ucrainenilor din România care și-a propus, în urma analizei programului activităților culturale, ca în toate localitățile cu populație ucraineană ale județului să se desfășoare asemenea activități. De comun acord cu organizația locală din Rona de Sus, al cărei președinte era pe atunci profesorul Miroslav Petrețchi, am gândit o acțiune culturală specifică acestei localități, având în vedere că Rona de Sus a dat mai mulți scriitori. Acțiunea am denumit-o „Concurs de recitări din poezia scrisă ori tradusă în limba ucraineană”.

Astfel, înainte de 1 Iunie, Ziua Internațională a Copilului, a avut loc prima ediție. Concursul de recitări din poezia ucraineană a decurs în bune condiții, având mai multe etape la nivel de școli și localități; elevii la acest nivel din clasele V-VIII au participat la faza județeană. Concursul a avut loc la școala din comună.

În anul 2007, la Rona de Sus s-a organizat prima fază națională a Concursului de poezie ucraineană la care au participat elevi din toate județele unde se învață limba ucraineană: Maramureș, Suceava, Timiș, Caraș-Severin, Botoșani, Satu Mare și Tulcea. Juriul concursului a fost prezidat de domnul Ivan Covaci, pe atunci consilier în cadrul Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului și avându-i în comisie pe profesoara Maria Ștefan, pe profesorul Teodor Sopco, Iura Andrașciuc, Motrea Kramar și profesorul universitar dr. Ivan Ardelean, cadre didactice cu multă experiență, nepărtinitori și capabili de apreciere corectă a concurenților.

În anul 2009, Comisia de Cultură a UUR, la propunerea președintelui UUR a întocmit și stabilit „Regulamentul Concursului național de recitări din poezia ucraineană”, care a fost publicat în „Curierul ucrainean” și având drept scop desfășurarea în bune condiții a concursului. Acest regulament pe parcursul anilor, la propunerea organizatorilor, a fost îmbunătățit.

Pentru prima dată, la faza județeană a Concursului de poezie ucraineană ce s-a ținut la Căminul Cultural din Rona de Sus, la 29 mai 2010, au fost invitați și elevi din clasele I-IV.

Cea de a XI-a ediție a Concursului național de recitare a poeziei ucrainene de această dată s-a desfășurat în sala de festivități a Școlii Gimnaziale de Muzică și Artă Plastică „George Enescu” unde a avut loc și deschiderea festivă.

Garza manifestării culturale, Miroslav Petrețchi, președintele Organizației județene Maramureș a UUR a rostit „un bun venit oaspeților” și a prezentat participanții la acest concurs, după care au vorbit Dorel Todea, manager interimar al Centrului Cultural Sighet, care a transmis salutul primarului Horia Scubli, deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi, președintele UUR, Ștefan Buciuța, președinte de onoare al UUR, Iaroslav Skumetcuiuk, vicepreședintele Administrației de Stat a raionului Verchovyna, regiunea Ivano-Frankivsk, dna Myroslava Korneliuk, șef adjunct al Departamentului minorităților și religiilor al regiunii Ivano-Frankivsk, Ucraina. Au mai luat cuvântul și au dat unele recomandări concurenților: Elvira Codrea, consilier în Ministerul Educației, Simona Malearciuc, inspector de specialitate pentru limba maternă ucraineană la Inspectoratul Școlar Județean Maramureș, Casian Pițura, directorul

Liceului Ucrainean „Taras Șevcenko”, Sighetu Marmăției, Mihai Traista, președintele Comisiei de Cultură a UUR, președintele juriului, Anna Sambor, vicepreședinte UUR, Lucia Mihoc președinta Organizației Suceava a UUR, inspector școlar și alții. Apoi a urmat un scurt program artistic susținut de ansamblurile artistice invitate.

În sală au fost prezenți membri ai Consiliului UUR, prim-vicepreședinții Vasile Pasenciuc și Victor Semciuc, președinți ai organizațiilor județene ale UUR și președinți ai organizațiilor locale ale UUR.

Elevii concurenți au fost însoțiți de profesorii de limba ucraineană din Arad, Botoșani, Caraș-Severin, Maramureș, Satu Mare, Suceava și Timiș. Am remarcat prezența la acest eveniment a unor directori de școli cum ar fi Mihai Cin, directorul Liceului Tehnologic din comuna Poienile de sub Munte, Ștefan Chifa de la Școala Gimnazială și pe învățătorul Mihai Macioca, de origine din Remeți, dar stabilit de zeci de ani în această comună unde a învățat multe generații de

copii, le-a predat și limba maternă ucraineană, iar acum, pe scena din Sighet, a recitat poezii din Taras Șevcenko, dând un exemplu viu cum ar trebui recitat un poem.

Ținând în secret până la terminarea discursurilor și a programului artistic, organizatorul acestui eveniment domnul Miroslav Petrețchi a anunțat programul desfășurării concursului și componența juriului. Juriul prezidat de scriitorul Mihai Traista a fost compus din: profesor Anna Sambor, profesor Elvira Codrea, profesor Victor Hrihorciuc și redactor-șef al revistei de cultură și literatură, doamna Irina Moisei.

După desfășurarea concursului, care a durat mai multe ore, și după deliberarea juriului, într-o altă sală unde s-a servit masa, s-au anunțat rezultatele mult așteptate având loc și festivitatea de premiere.

Rezultatele obținute la acest concurs sunt

următoarele:

La grupa pregătitoare, locul I a obținut Stafie Andrei, Școala Gimnazială Bălcăuți, Suceava, profesor Cîrstean Narcisa; locul II Lavița Mălina Tatiana, Școala Gimnazială Rona de Sus, profesor Brumar Malearciuc Olea; locul III Chifa Sofia, Școala Gimnazială Tîrnova, Arad, profesor Hanțig Anna.

La clasa a I-a, locul I a obținut Colopelnic Simina Maria, Școala Gimnazială Remeți, Maramureș, profesor Roman Livia; locul II Șeico Lorena-Silvia, Școala Gimnazială Cornuțel, Caraș-Severin, profesor Lalo Nicolae; locul III Țiudic Maia, Școala Gimnazială Știuca, Timiș, profesor Brașoveanu Mariana.

La clasa a II-a, locul I a obținut Traista Elvira, Școala Gimnazială Crăciunești, Maramureș, profesor Botoc Maliarciuc Ana; locul II Hrezdac Alessia, Școala Gimnazială Știuca, Timiș, profesor Holovcsuk Maria; locul III Percic Mihaela Amalia, Școala Gimnazială Bălcăuți, Suceava, profesor Cîrstean Narcisa; mențiune Ivanciuc Raluca Simona, Școala Gimnazială Căndești, Botoșani, profesor Vatamaniuc Iuliana.

La clasa a III-a, locul I a obținut Semeniuc Alexandra, Școala Gimnazială Rona de Sus, Maramureș, profesor Brumar Malearciuc Olea; locul II Șuldac Elena Daiana, Școala Gimnazială Știuca, Timiș, profesor Clempușac Maria; locul III Danci Alexandra Laura, Școala Gimnazială Cornuțel, Caraș-Severin, profesor Șimonea Mihaela; mențiune Cernăuțan Valeria, Școala Gimnazială Bălcăuți, Suceava, profesor Cîrstean Narcisa.

La clasa a IV-a, locul I a obținut Boiciuc Lucas, Școala Gimnazială Valea Vișeului, Maramureș, profesor Petrovai Jana; locul II Șoiman Ana, Școala Gimnazială Bălcăuți, Suceava, profesor Cîrstean Narcisa; locul III Hanțig Andreia, Școala Primară Dud, Arad, profesor Hanțig Anna; mențiune Axiuc Ionuț, Școala Gimnazială Știuca, Timiș, profesor Oncea Maria.

La clasa a V-a, locul I a obținut Manoleac Casian, Școala Gimnazială Crăciunești, Maramureș, profesor Cîrstean Narcisa; locul II Coroamă Rodica, Școala Gimnazială Bălcăuți, Suceava, profesor Cîrstean Narcisa; locul III Kifa Bianca, Școala Gimnazială Tîrnova, Arad, profesor Hanțig Anna; mențiune Popovici Maria Georgiana, Școala Gimnazială Cornuțel, Caraș-Severin, profesor Bobic Mihai și Anițulese Denisa Nicoleta, Școala Gimnazială „Ioan Păun Pincio” Mihăileni, Botoșani, profesor Semciuc Claudia.

La clasa a VI-a, locul I a obținut Danco Mihaela, Liceul Tehnologic Poienile de sub Munte, Maramureș, profesor Semeniuc Mirela; locul II Hrezdac Daniela, Școala Gimnazială Știuca, Timiș, profesor Holovcsuk Maria; locul III Perijoc Gabriela, Școala Gimnazială Negostina, Suceava, profesor Dascalu Lidia; mențiune Palcanin Natalia Laura, Școala Gimnazială Cornuțel, Caraș-Severin, profesor Bobic Mihai.

La clasa a VII-a, locul I a obținut Semeniuc Denis, Școala Gimnazială Valea Vișeului, Maramureș, profesor Dutca Nicolae; locul II Petrașcu Claudiu, Școala Gimnazială Bălcăuți, Suceava, profesor Cîrstean Narcisa; locul III Cucicea Anca, Școala Gimnazială Știuca, Timiș, profesor Holovcsuk Maria; mențiune Niorba Ana, Școala Gimnazială Copăcele, Caraș-Severin, profesor Iaremciuc Violeta.

(Continuare în pagina a 6-a)

Ștefan BUCIUȚA,
președinte de onoare al UUR

Concurs de recitare a poeziei ucrainene, etapa națională

(Urmare din pagina a 5-a)

La clasa a VIII-a, locul I a obținut Șoiman Natașa, Școala Gimnazială Bălcăuți, Suceava, profesor Cîrstean Narcisa; locul II Charchaci Adriana, Liceul Tehnologic Poienile de sub Munte, Maramureș, profesor Kubaș Liliana; locul III Miculaiciuc Ionel, Școala Gimnazială Bîrna, Timiș, profesor Smecicaș Ion; mențiune Mihăilescu Mădălina, Școala Gimnazială „Ioan Păun Pincio” Mihăileni, Botoșani, profesor Vatamaniuc Iuliana.

La clasa a IX-a, locul I a obținut Murșa Andreea Nicoleta, Liceul Pedagogic Ucrainean „Taras Șevcenko” Sighetu Marmăției, profesor Dialog Simona; locul II Costi Cosmin, Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” Siret, Suceava, profesor Crainiciuc Antoneta; locul III Pop Anca Denisa, Colegiul Național „C.D.Loga” Caransebeș, profesor Bobic

Livia; mențiune Turcsin Andreea, Colegiul Național „I. Hasdeu” Lugoj, Timiș, profesor Lazarciuc Violeta.

La clasa a X-a, locul I a obținut Perojuc Svetlana, Liceul Pedagogic Ucrainean „Taras Șevcenko” Sighetu Marmăției, Maramureș, pro-

fesor Codrea Emilia; locul II Costiuc Cezara Vanessa, Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” Siret, Suceava, profesor Crainiciuc Antoaneta; locul III Clempușac Olivian, Colegiul Național „C. Brediceanu” Lugoj, Timiș profesor Clempușac Maria; mențiune Socaci Bianca Marinela, Colegiul Național „Traian Doda” Caransebeș, profesor Bobic Livia.

La clasa a XI-a, locul III a obținut Ulici Andreea, Colegiul Național „Iulia Hasdeu” Lugoj, Timiș, profesor Lazarciuc Violeta.

La clasa a XII-a, locul I a obținut Godenca Ionela Diana, Liceul Pedagogic Ucrainean „Taras Șevcenko” Sighetu Marmăției, Maramureș, profesor Dialog Simona; locul II Chiriac Natașa Alexandra, Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” Siret, Suceava, profesor Crainiciuc Antoneta.

Concurenților le-au fost acordate premii în bani și cărți editate de Uniunea Ucrainenilor din România. Pentru premiul I s-a acordat suma de 150 lei, pentru premiul II, 120 lei, pentru premiul III, 100 lei, iar pentru mențiuni câte 70 lei. Au mai fost acordate și premii de participare în cărți și bani în valoare de 50 lei pentru fiecare concurent.

„Școala europeană” este o competiție care se adresează tuturor unităților de învățământ preuniversitar ce au fost și sunt implicate în programele europene din domeniul educației și formării profesionale și constă în evaluarea calității și coerenței managementului școlii, reflectat în documentele manageriale, precum și a impactului pe care activitățile derulate în cadrul proiectelor europene l-au avut asupra culturii organizaționale și a etosului școlii.

Competiția „Școala europeană” este organizată de 13 ani de Ministerul Educației la care participă unitățile de învățământ preuniversitar implicate în proiecte europene din domeniul educației „Socrates 1997-2006”. Această competiție a fost lansată în 2004 ca semn al recunoașterii eforturilor României de integrare în Uniunea Europeană.

Competiția care se desfășoară pentru obținerea certificatului „Școala europeană” este recunoscută de instituțiile europene ca un bun exemplu de susținere și valorizare a parteneriatelor școlare dezvoltate în cadrul programelor europene din domeniul educației și formării profesionale. Competiția „Școala europeană”, ediția 2017, marchează împlinirea a 30 de ani de la lansarea programelor europene din domeniul educației și formării profesionale și 20 de ani de când unitățile de învățământ din România participă la aceste programe europene.

Odată obținut, certificatul „Școala europeană” este valabil pentru o perioadă de trei ani, după care școala trebuie să candideze din nou pentru a reconfirma titlul obținut.

Iată câteva obiective ale competiției „Școala europeană”, ediția a XIV-a, 2017:

a) recunoașterea rolului pe care l-au avut și îl au școlile românești în promovarea unei imagini pozitive a României și a valorilor școlii românești în spațiul european;

b) stimularea cooperării între școlile din România și unități similare din țările Uniunii Europene în vederea asigurării calității în educație;

c) promovarea experiențelor pozitive ale școlilor implicate în derularea proiectelor finanțate prin programele europene.

Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret a participat la această competiție națională „Școala europeană”, ediția 2017, cu proiectul „Abilități și competențe practice europene pentru viitorii mecanici și tehnicieni sireteni” – proiect 2015 - 1-R001 - KA 102-014285. Beneficiarul acestui pro-

Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” Siret, școală europeană

iect „Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” Siret, iar partenerii internaționali au fost: European Grants International Academy Sris Unipersonale, Italia, WBS Training AG Germania, Wisamar Bildungsgesellschaft gemeinnuetzige GmbH, Germania.

Obiectivul principal al acestui proiect a fost creșterea șanselor de dezvoltare profesională a elevilor în vederea dobândirii unui nivel înalt de pregătire a viitorilor mecanici auto și tehnicieni în transporturi pentru integrarea pe piața muncii și creșterea interesului pentru învățământul profesional, prin oportunitatea unei formări profesionale la standarde europene, în cadrul unor parteneriate transnaționale. Cu acest proiect european, Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret a câștigat suma de 68.037 euro ce a fost finanțat din fondu-

„Bucovina” Câmpulung Moldovenesc și a obținut certificatul de „Școala europeană”. Alte 8 unități de învățământ sucevean au obținut certificatul „Școala europeană”. Aceste unități de învățământ preuniversitar din Suceava sunt: Colegiul Național „Dragoș Vodă” din Câmpulung cu 174 de puncte, Colegiul Tehnic „Petru Mușat” din Suceava cu 172 de puncte, Școala Gimnazială nr. 10 Suceava cu 171 de puncte, Liceul cu program sportiv Suceava cu 167 de puncte, Colegiul Tehnic „Samuil Isopescu” Suceava cu 160 de puncte, Colegiul Național „Mihai Eminescu” Suceava cu 153 puncte, Colegiul Național de Informatică „Spiru Haret” cu 149 puncte și Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Sfântul Andrei” din Gura Humorului cu 148 puncte.

Situarea Colegiului Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret, județul Suceava pe primul loc cu 182 de puncte în clasamentul final al competiției „Școala europeană” la care au participat școli de prestigiu din întreaga țară, reprezintă o performanță cu adevărat de excepție, fiind o recunoaștere a faptului că serviciile oferite elevilor se ridică la nivelul standardelor extrem de exigente impuse de normele europene. Meritul este al întregului corp profesoral condus de directorul colegiului, prof. Puiu Doina Liliana, și al colectivului de implementare a proiectului format din prof. Puiu Doina Liliana, directoarea Colegiului Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret, prof. inginer Jeaneta Steluța Maidaniuc și prof. inginer Aspazia Olar. Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret, precum și celelalte unități de învățământ preuniversitar din județul Suceava vor primi certificatul „Școala europeană” în cadrul unei festivități ce va avea loc la București în luna iunie 2017 și vor fi recompensați cu câte un premiu în valoare de 5000 lei, premiu ce va fi utilizat de școli pentru diferite dotări.

Sunt mândru de Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret, fiindcă în perioada anilor 1967-2001 am fost profesor la Catedra de educație fizică și sport a acestuia.

Nicolai MAIDANIUC

rile aferente programului Erasmus. Perioada de derulare a proiectului a fost 1 septembrie 2015 – 1 septembrie 2016. Pentru prima dată în istoria învățământului siretean un număr de 28 de elevi și 4 profesori au participat cu ajutorul banilor câștigați la stagii de formare în Germania și Italia.

Participând anul acesta la competiția națională pentru obținerea certificatului „Școala europeană” organizată de Ministerul Educației, Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” Siret a obținut locul I pe plan național cu 182 de puncte și certificatul „Școala europeană”. Tot pe locul I pe plan național cu 182 de puncte s-a clasat și Colegiul Silvic

O revedere plină de emoții s-a desfășurat la începutul lunii iunie la Colegiul Național „Ștefan cel Mare” din Suceava. Cu nerăbdare și emoții fiecare dintre noi a trăit bucuria revederii după 60 de ani de la absolvire. Ne-am recunoscut imediat datorită întâlnirilor pe care le-au organizat colegii Vasile Tcaciuc – secția ucraineană și Corneliu Duceac – secția română la 10, 20, 30, 40, 45, 50, 55, 60 de ani, revederi care au fost una mai frumoasă și mai interesantă ca alta. Fiecare dintre noi și-a exprimat bucuria revederii, am depănat amintiri îndepărtate, ne-am împărtășit din experiența de viață, totul într-o ambianță festivă. Cu o

Revedere după 60 de ani

notă melancolică datorită bucuriei revederii am încercat să-mi exprim sentimentele: „Încerc să dau timpul înapoi, deși fizionomia mi s-a schimbat, ceea ce e foarte normal căci și florile se ofilesc, dar o împospătam cu zâmbetul nostru. În toamna anului 1957, m-am trezit în Maramureș, comuna Repedea unde primarul de atunci ne-a primit foarte frumos printre altele spunând că apa râului e foarte bună și cine bea aici rămâne. Precum corabia care e purtată pe valuri în depărtare, astfel destinul m-a dus la Ruscova unde m-am căsătorit. Dacă ar trebui să-mi rezum în puține cuvinte experiența de viață, aș spune că e un cadou pe care l-am primit de Sus, iar privilegiul vârstei îmi permite să adaug că viața poate fi înțeleasă mai ușor privind în urmă cu un zâmbet, dar trăită intens în pre-

zent cu încredere și privind înainte cu speranță”. Din cuvântul tuturor colegilor s-a desprins totala lor dăruire și responsabilitate în exercitarea profesiei alese. După acest moment, trăit cu atâta emoție, ne-am adunat în capela liceului unde s-a desfășurat slujba de pomenire în memoria profe-

sorilor și colegilor plecați dintre noi. În final ne-am deplasat la restaurantul „Nistru” unde a avut loc masa festivă și depănarea amintirilor într-o atmosferă relaxantă, prietenească.

*Livia COVACI,
Ruscova*

Mănăstirea ortodoxă ucraineană „Sf. Treime” din Pireu, județul Timiș

La opt km distanță de municipiul Lugoj, Timiș, într-o zonă minunată, la marginea unei păduri, la poalele unui deal, într-un loc liniștit unde doar ciripitul păsărelor mai deranjează liniștea din care este greu să pleci lăsând mireasma ierbii și a florilor se află mănăstirea ortodoxă ucraineană „Sf. Treime”. În fiecare an de sărbătoarea „Sf. Treimi” (Rusalii) are loc hramul acestei mănăstiri. Anul acesta s-a sărbătorit a doua zi de Rusalii, la 5 iunie. Vremea care în ziua hramului a fost

superbă, cu mult soare, a ajutat mulțimea de pelerini să participe în număr mare la sărbătoare, mulți credincioși din împrejurimi, din depărtări își îndreptau pașii cu credință spre mănăstire pentru a fi izbăviți de încercări, de suferințe, de ispite etc.

Slujba religioasă a fost oficiată de un sobor de 20 de preoți în frunte cu protopopul bisericilor ucrainene, părintele Ilie Albiciuc. Istoricul acestei mănăstiri este foarte interesant, de aceea cred că merită să fie cunoscută și de cei care nu au ajuns încă s-o viziteze. În cadrul comunei Criciova, încă de la începutul sec. XX, s-au așezat ucraineni de credință ortodoxă pe proprietatea lui Antal. Oficialitățile au denumit localitatea Cireșul Mic. În condiții precare, fără drum de acees, ei aveau o școală, au construit și o biserică la Pireu sau Antolca. După al Doilea Război Mondial, în condiții de viață grele, foarte mulți ucraineni au plecat în alte zone, chiar și în Ucraina.

Au rămas câteva familii și după 1970 a fost dărâmată și biserica, a rămas doar fundația fostei biserici, pe locul altarului o cruce edificată de familia Belea Petru, cimitirul și teiul secular. În anul 1990, tânărul teolog, încă la studii, și actualul preot paroh din Criciova, Rosoca Petru, a cerut bunăvătarea de la protopopul ucrainean să construiască o mănăstire la Pireu în locul bisericii care a fost dărâmată. Dat fiind faptul că biserica din Criciova era veche și în stare de degradare, credincioșii au cerut ca prima dată să fie construită biserica din comună, după aceea mănăstirea.

După sfințirea bisericii, începute în 1997 și terminate în 2000, pr. paroh Rosoca Petru a demarat, sus la Pireu, lucrările pentru construirea mănăstirii. Întrucât pe locul vechi nu s-a putut construi din cauza condițiilor improprie de acces, preotul a cumpărat la marginea satului, care nu mai exista, un teren pe cheltuială proprie, a construit o casă mică, apoi în 2002, a sfințit fundația mănăstirii actuale. La început în căsuța mică a trăit un monah, Ioan, apoi a venit de la mănăstirea Brebu din Caraș-Severin maica Sofronia (fosta stareță) care în colaborare cu cunoștințe bune din Caraș-Severin și din Timiș, cu concursul ctitorului mănăstirii, au realizat o vatră

monahală înfloritoare în preajma Lugojului. Prin binecuvântarea Preafericitului Patriarh Daniel, monahia Sofronia a fost investită stareță, conducătoare a mănăstirii care este în administrația protopopului ucrainean Ilie Albiciuc și a superiorului vicar, I. Pițura. În localitatea Cireșul Mic trăiesc doar 17 familii de ucraineni, iar în comuna Cri-

ciova 50 de familii, marea majoritate fiind români. În mănăstire se oficiază servicii divine specifice mănăstirilor, iar de hram se adună mulți, foarte mulți credincioși din toate părțile; deopotrivă ucraineni și români. Actualmente nu există un preot titular, ține locul preotul pensionar Tîrziu Constantin. Cuvintele de învățătură ale preoților au pătruns în sufletul și inima credincioșilor care desigur au plecat acasă mai bogăți sufletește și cu multă energie pozitivă. Mai presus de orice trebuie să iubim oamenii și biserica lui Hristos. Slujba a fost oficiată în limba ucraineană și română, iar corul a răspuns în limba ucraineană. La sfârșitul Sfintei Liturghii preotul Tîrziu Constantin și protopopul Ilie Albiciuc au salutat prezența tuturor, au adus mulțumiri procesiunii din comuna Știuca, în frunte cu preotul paroh. De asemenea, a fost remarcat efortul maicii starețe Sofronia care a reușit ca întotdeauna să pregătească această sărbătoare alături de credincioși cu suflet bun și mare prin ajutorul oferit. Visul și dorința unei persoane în urmă cu 26 de ani, cu efortul financiar propriu, s-a împlinit, s-a realizat, ctitorul acestui lăcaș sfânt, părintele Rosoca Petru, a reușit să aducă lauda lui Dumnezeu împreună cu preoți și credincioși pentru a putea fi cu toții împreună în iubire, iertare și toleranță.

Anna BEREGHI

Festivalul Bujorilor, tradiție și continuitate la ucraineni

După mai multe momente de ezitare, datorate evoluției imprevizibile a condițiilor hidrometeorologice, analizând și comparând prognozele meteo, am decis împreună cu membrii Organizației UUR din Fântâna Mare ca în dimineața zilei de 13 mai să desfășurăm mult așteptata acțiune culturală „Festivalul Bujorilor, tradiție și continuitate la ucraineni“.

Astfel, după un drum destul de anevoios, am reușit să ajungem în poiana situată deasupra satului Fântâna Mare, denumită și „Dealul Bujorilor“, într-un peisaj impresionant dominat de miresme de primăvară și cu un câmp de bujori abia înfloriți.

După ce ne-am acomodat cu împrejurimile și am prezentat câteva probleme legate de respectarea normelor elementare de comportament și ecologie, dar și descrierea prezenței etnicilor ucraineni pe aceste meleaguri, am deschis festivalul cu un ceremonial religios oficiat de preotul paroh Eduard Ștefan Grigoriu de la biserica din localitatea Fântâna Mare, cu hramul „Înălțarea Domnului“.

Pentru că slujba a fost oficiată în limba română, în prezența întregii comunități, rugăciunea „Tatăl nostru“ a fost rostită și în limba ucraineană.

Conform programului stabilit, rând pe rând, au

Acțiunea a fost spectaculoasă, bine organizată, mărturie fiind numărul mare de sătmăreni care au participat la toate acțiunile desfășurate timp de trei zile, cât a durat manifestarea. Cel mai mare succes au avut concertele date pe scena principală din Piața 25 Octombrie unde au evoluat nume consacrate pe plan internațional, precum Dr. Alban, Sounds of Boney M, Andra, Gabi Toth, Horia Brenciu, Caramel, Voltaj, 3 Sud Est, sătmărenii prezenți în piață cântând cu ei la unison.

Muzica populară și competițiile sportive au completat Zilele Orașului.

Sâmbătă, spectacolul de muzică populară a fost deschis de „Trandafirii Negri“ care au încântat publicul cu cântece în limba maghiară. Momentele artistice tradiționale au fost presărate cu cele oferite de invitați speciali din Ungaria, Polonia, cât și din țară, îndeosebi de ansamblul ucrainean „Miculeanca“ din Micula care a prezentat un program artistic deosebit, fiind aplaudat la scenă deschisă, susținut cu urale și apreciat pentru evoluția minunată.

Alți interpreți care au încântat publicul au fost Ana Holdiș Pop, ansamblul „Ceatăra“ din Carei, Radu Ciordaș, Nicolaie Furdui Iancu, Petrică Mureșan, Nicolae Mureșan, Leontina Dorca, Maria Carmen Sas, Fanfara 10 Prăjini, „Doruri sătmărene“, Ghiță Blidar, ansamblul „Cununița“,

evoluat în fața publicului spectator numeros, grupurile vocale „Zirocika“ din Ciucurova, coordonator Ioana Tudor, grupul vocal „Dunai“ din localitatea Pardina, coordonator Dumitru Danilencu, urmat de tinerii și vârstnicii de la ansamblul de cântece și dansuri ucrainene „Zadunaiska Sici“ din Tulcea.

Cu aplauze și bucurie a fost primit și debutul grupului vocal „Lilia“ din Fântâna Mare, coordonator Ștefana Gheorghe, care cu emoția caracteristică momentului a interpretat câteva cântece ucrainene din zonă.

Cântecele și dansurile prezentate publicului nu au făcut altceva decât să amplifice sentimentele de sărbătoare și satisfacție generate de această manifestare importantă a comunității ucrainene din județul nostru.

După prezentarea programului artistic, încheiat cu o horă a prieteniei, care a durat ceva vreme, gospodinele din Organizația locală Fântâna Mare ne-au răsfățat cu un regal gastronomic pe măsură din care nu au lipsit preparatele locale binecunoscute în zonă și nu numai, supă de găină cu tăiței și friptură de miel la ceain, urmate de o gamă variată de plăcinte și prăjituri pregătite cu drag. Acțiunea a continuat cu muzică ucraineană completată cu strigături

(ceastușky), care au amplificat în mod constant participarea tuturor la reușita manifestării noastre. Cred că ne-ar fi prins noaptea pe Dealul Bujorilor dacă ploaia care ne-a amenințat ceva vreme nu s-ar fi revărsat asupra noastră, reușind astfel să ne amintească faptul că este timpul să punem capăt manifestării, în ciuda regretelor tuturor participanților. Cu aceste regrete s-a încheiat Festivalul Bujorilor, dar și cu bucuria unei acțiuni reușite, dublate de eforturi multiple din partea gazdelor: Organizația locală Fântâna Mare, mobilizată cum se cuvine de către președinta organizației, Ștefana Gheorghe, ajutată de Silvia Neagu, Sofia Cornei, Georgeta Neagu și Elena Nicolae, adică de biroul Organizației locale Fântâna Mare, care merită toate felicitările pentru efortul depus și cu mulțumiri speciale din partea noastră și a tuturor participanților, bucătăreselor Maria Ciumacencu, Maria Cristu și Simion Aurica.

Această primă ediție a festivalului a evidențiat faptul că la Fântâna Mare există rădăcini ucrainene autentice și că de noi, etnicii ucraineni, depinde dacă aceste rădăcini vor evolua și vor transmite în viitor frumoasele obiceiuri și tradiții ucrainene.

Sperăm că la viitoarea ediție a acestui festival manifestarea să fie mai amplă, să participe cât mai mulți etnici

ucraineni împreună cu copiii pentru a asigura, astfel, păstrarea și transmiterea acestor obiceiuri nord-dobrogene ale etnicilor ucraineni, trăitori pe aceste meleaguri binecuvântate.

Dumitru CERNENCU

ZILELE ORAȘULUI SATU MARE, EDIȚIA A XXI-A

ansamblul „Uj Figuras din Nyiregyhaza“, ansamblul „Gemeinssam“, Ionela Moruțan, Petrică Zele, Bianca Rus, Andrada Bărsăuan.

A fost organizat și concursul de Miss care a reunit la un loc cele mai frumoase 12 fete din Municipiul Satu Mare, demonstrând încă o dată că sătmărencele nu sunt doar frumoase fizic, ci și inteligente.

Competițiile sportive dedicate sătmărenilor au fost numeroase printre care amintim „Crosul Tineretului“ la care au participat foarte mulți sătmăreni, și „Tower Run-cursa palatului“ fiind o competiție sportivă care s-a desfășurat în premieră la Zilele Orașului, cursa organizându-se pe scările Palatului Administrativ, de la parter la etajul 15, în sistem cronometrat. O altă competiție sportivă de mare renume a fost „Strong Man“ unde s-au adunat cei mai puternici oameni din 4 țări, concurenții fiind puși să tracteze un camion, să ridice un bușean de 130 de kg și să țină un disc de 20 de kg cu brațele întinse.

Toți concurenții sportivi au fost premiați în ordinea rezultatelor obținute, cu diplome și sincere felicitări din partea organizatorilor, cât și a publicului.

Mihai MACIOCA

„Să ne cunoaștem istoria locală“

În cursul semestrului II al anului școlar 2016-2017, Școala Gimnazială din Valea Vișeuului a derulat prima ediție a concursului de istorie locală, intitulat „Să ne cunoaștem istoria locală“, proiect inclus în Calendarul Activităților Educative Județene al Inspectoratului Școlar Maramureș.

Ideea de a elabora un astfel de proiect rezultă din constatarea că, la nivelul programei școlare, subiectele ce vizează istoria locală sunt greu de aprofundat din cauza lipsei de timp. De asemenea, elevii pot omite să cunoască date foarte importante referitoare la istoria propriei localități, la unele evenimente relevante pentru zona în care trăiesc. Scopul de bază al proiectului este acela de conștientizare de către generația tânără ucraineană a importanței și a rolului apartenenței la minoritatea ucraineană.

Printre obiectivele prin care s-a urmărit atingerea acestui scop se numără:

- cunoașterea originii ucrainenilor din Maramureș, mai ales privind acest aspect din postura de cetățeni români, dar aparținând minorității ucrainene;
- cunoașterea istoriei locale, atât proprii satului natal, cât și celorlalte sate ucrainene;
- înțelegerea micilor diferențe între membrii comunității din Maramureș;
- atragerea și stimularea interesului elevilor pentru cunoașterea și promovarea tradițiilor și a obiceiurilor ucrainene;

- cunoașterea și promovarea principalelor îndeletniciri tradiționale ale ucrainenilor;
- implicarea elevilor în activități de documentare, cercetare, analiză.

Proiectul a lansat un apel tuturor școlilor din satele ucrainene din Maramureș care a vizat atragerea a câte doi elevi din fiecare școală, coordonați de profesorii de istorie, geografie, limba și literatura ucraineană și alte specialități. Cei doi elevi participanți din fiecare școală se puteau înscrie la una din cele două secțiuni ale concursului: „Istoria satului meu“ (ce presupunea realizarea unui eseu despre istoria localității de proveniență) și „Îndeletnicire tradițională a satului meu“

(prezentarea unei îndeletniciri specifice fiecărei localități).

Activitatea de bază a avut loc la 10 iunie 2017 și a debutat cu un scurt moment artistic la care au luat parte: grupul de preșcolari de la Grădinița Centru Valea Vișeuului, coordonat de dna educatoare Greceniuc Narcisa. Micuții ucraineni au demonstrat că interesul și iubirea pentru cultura, tradițiile și obiceiurile satului natal se naște și se cultivă de la cea mai fragedă vârstă. Chiar dacă nu erau printre participanți ai concursului, ei sunt cei mai importanți câștigători; grupul de elevi de la Școala Bistra, coordonat de dnele profesoare Onujec Maria și Rusnac Mihaela, care a prezentat

o șezătoare românească, cu foarte multe momente autentice românești, dar și cântece în limba ucraineană; grupul de elevi de la Școala Gimnazială Valea Vișeuului, coordonat de dna prof. Papariga Maria, care a prezentat tot o șezătoare, dar în limba ucraineană; eleva Iavoroschi Maria din clasa a V-a de la Școala Gimnazială Valea Vișeuului a recitat o poezie despre localitatea natală, intitulată „Moia rodyna“, scrisă de poetul Havrylo Clempuș.

Lucrările pregătite de elevi la ambele secțiuni au stârnit interesul tuturor celor prezenți prin diversitatea subiectelor abordate, dar mai ales prin atitudinea elevilor în momentul prezentării. Era evident că fiecare elev a avut un scop clar, acela de a-și promova cât mai frumos cu putință istoria și specificul propriei localități.

În urma jurizării lucrărilor, la secțiunea „Istoria satului meu“ elevii au obținut următoarele premii:

– Premiul I, elevul Ciuman Ioan din clasa a V-a B de la Liceul Tehnologic Poienile de sub Munte, coordonat de prof. Țariuc Maria și prof. Cîm Mihai, care a prezentat eseu intitulat „Istoria comunei Poienile de sub Munte“. Maniera în care a făcut prezentarea i-a impresionat pe toți datorită stilului său convingător, hotărât și emoționant;

– Premiul I, elevul Onujec Ionuț din clasa a VI-a de la Școala Gimnazială Bistra, coordonat de prof. Onujec Maria, cu eseu intitulat „Cadrul natural al comunei Bistra“;

– Premiul I, eleva Firișceac Tania din clasa a VII-a de la Școala Gimnazială Crăciunești, Structura Lunca la Tisa, coordonată de prof. Clemcovici Mariana cu eseu „Obiceiurile și tradițiile religioase din satul Lunca la Tisa“;

– Premiul II, eleva Flaiș Melisa Oxana din clasa a VI-a de la Școala Gimnazială Remeți, coordonată de prof. Popovici Radu, cu eseu „Remeți. Istorie, toponimie, tradiții“;

– Premiul III, elevul Papariga Ivan din clasa a VII-a de la Școala Gimnazială Valea Vișeuului, coordonat de prof. Papariga Maria, cu eseu „Scurt istoric al localității Valea Vișeuului“.

Secțiunea „Îndeletnicire tradițională a satului meu“ a adus elevilor următoarele premii:

– Premiul I, eleva Cuth Alexandra din clasa a V-a B de la Liceul Tehnologic Poienile de sub Munte, coordonată de prof. Țariuc Maria, care a prezentat cum se realizează „Cununa miresei“.

– Premiul I, eleva Bilcec Jessica din clasa a VIII-a de la Școala Gimnazială Crăciunești, Structura Lunca la Tisa, coordonată de prof. Clemcovici Mariana, care a prezentat metoda croșetării unor mici covorașe și fețe de masă;

– Premiul II, elevul Boitiuc Marian de la Școala Gimnazială Bistra, coordonat de prof. Papariga Maria, care a prezentat tehnica realizării

unui „ceakiv“ (accesoriu de purtat pe cap de către membrii grupului Viflaim, ce joacă rolul îngerilor).

– Premiul III, elevele Copa Sanda și Godenciuc Cristina din clasa a VI-a A de la Școala Gimnazială Valea Vișeuului, coordonate de prof. Papariga Maria care au prezentat procedeul împodobirii pălăriilor cavalerilor de onoare, în cadrul unei nunți tradiționale ucrainene.

În timpul jurizării lucrărilor, dna prof. Spivaliuc Ledia, a prezentat tuturor participanților muzeul de istorie existent la Școala Gimnazială Valea Vișeuului, ce cuprinde o serie de unelte tradiționale ale localității noastre. Mulțumesc dnei profesoare pentru că a onorat invitația de a ne ajuta în această activitate, mai ales având în vedere că dânsa se află printre inițiatorii acestui muzeu și este și președintă a Organizației locale Valea Vișeuului a UUR, dispusă tot timpul să sprijine inițiative care implică tineri elevi ucraineni.

Tot în pauza prilejuită de jurizarea lucrărilor, cei prezenți la eveniment au putut vizita expoziția de poze vechi, provenite din albumul școlii și realizat în cadrul unui alt proiect intitulat „Istoria satului meu în imagini“, care a cooptat elevii Școlii Gimnaziale Valea Vișeuului și Bistra.

Felicitări tuturor elevilor participanți pentru că și-au manifestat interesul pentru această activitate și felicitări tuturor cadrelor didactice pentru implicare și realizări.

Se mai cuvine să aduc mulțumiri următoarelor persoane: dnei inspector școlar pentru minorități (limba ucraineană și limba rusă modernă), prof. Malearciuc Simona, care se află printre coordonatorii proiectului și a făcut posibilă includerea acestuia în Calendarul Activităților Educative Județene ale ISJMM; dnei directoare a Școlii Gimnaziale Valea Vișeuului, prof. Tomoiagă Lucica Steluța, care s-a implicat foarte mult pentru ca acest proiect să aibă loc; președintelui Organizației județene Maramureș a Uniunii Ucrainenilor din România, prof. Petrețchi Miroslav, pentru implicarea în proiect și pentru tot sprijinul acordat în derularea acestuia.

Mulțumesc, de asemenea, tuturor cadrelor didactice prezente la activitate, în calitate de invitați. Și trebuie să evidențiez aici prezența domnului profesor Petrețchi Mihai (membru al juriului) care, cu toate că și-a dedicat toată viața îndrumării elevilor în tainele matematicii, în prezent, pensionar fiind, desfășoară o serioasă muncă de documentare și cercetare istorică a comunității din Bistra.

Pentru că rezultatele așteptate ca urmare a implementării proiectului au fost atinse, Școala Gimnazială Valea Vișeuului împreună cu toți cei implicați în desfășurarea lui speră și-și doresc realizarea unor ediții viitoare, care să-i includă și pe elevii ucraineni din alte județe ale țării.

prof. Maria PAPARIGA

SFINȚII CHIRIL ȘI METODIU, ÎNTEMEIETORI AI SCRIERII ȘI CULTURII SLAVE (II)

(Urmare din numărul anterior)

Când, după împlinirea misiunii în Moravia, cei doi misionari au plecat spre Roma, trecând prin Panonia, în anul 869, cu scop precis de a solicita abolirea așa-numitei teorii a „trilingvismului” sacru, au avut de înfruntat destule greutăți. Deosebi, au fost atacați de preoți ori călugări locali catolici care, după cum ei înșiși s-au exprimat, „s-au năpustit asupra lor ca niște ulii”. Dar când au ajuns la Roma, pe Sfântul Scaun era așezat un papă nou, Adrian al II-lea, care le-a ascultat cu bunăvoință doleanțele: a binecuvântat slavona drept cea de-a patra limbă liturgică, a și organizat o primă slujbă în slavonă, în catedrala Santa Maria Maggiore, în cadrul căreia au fost hirotoniți ucenicii cu care au venit cei doi misionari. A primit drept ofrandă moaștele Sf. Clement, care au fost depuse în biserica ce i-a fost dedicată acestui sfânt. Apoi, a binecuvântat traducerea în slavonă și a permis ucenicilor să propovăduiască în această limbă. În plus, pe Constantin l-a tuns în monahism, chiar în Biserica Sf. Clement, dându-i numele de Chiril (Din păcate, acesta s-a îmbolnăvit grav și a murit peste două luni, fiind înmormântat chiar în biserica unde s-a călugărit). Pe Metodiu l-a numit episcop al Panoniei, iar mai târziu, arhiepiscop al Moraviei Mari.

În tot acest răstimp, Metodiu a continuat să traducă multe texte religioase în slavonă, utilizând alfabetul glagolitic. Astfel, și el a contribuit, în restul anilor săi de viață, la instituirea acestuia drept instrument al Ortodoxiei și, totodată, la punerea bazelor culturii slave. Activitatea întreprinsă nu a fost lipsită de greutăți și diverse vicisitudini de ordin politic. Clericii franci nu vedeau cu ochi buni răspândirea slavonei în teritoriul unde își revendicau jurisdicție totală. Astfel, în anul 870, Metodiu a fost arestat și ținut închis într-o mănăstire, timp de trei ani, fiind eliberat de noul Papă, Ioan al VIII-lea, care a reinstaurat toate drepturile obținute de cei doi frați misionari la Roma.

Însă, după moartea lui Metodiu, survenită în 885, urmează o aprigă prigoană a ucenicilor acestuia, precum și interzicerea limbii slavone în biserici. Ucenicii au avut parte de multe suferințe, iar în cele din urmă au fost alungați din Moravia, iar slujirea în biserică s-a făcut din nou în rit catolic și în limba latină.

Ucenicii, totuși, nu au renunțat la misiunea lor, ci s-au retras în Bulgaria, în Boemia, Serbia, Polonia, mai apoi, în Rusia. Cel mai bine au fost acceptați în Bulgaria, țară de curând creștinată, de către primul său țar, Boris.

După ce au luat naștere noile state slave, limba slavonă nu a rezistat timpului, deoarece au tot apărut diferențieri între etniile slave și, astfel, s-au constituit limbi distincte, neoslave, în număr de 22.

În partea a doua a expunerii, doamna Ionescu a comentat aspectul grafic al alfabetului glagolitic, relevând faptul că acesta se distinge, în primul rând, prin prezența vădită a unei simbolistici creștine. Faptul se explică lesne, știut fiind scopul pentru care a fost creat, cât și momentul istoric concret, când nașterea lui a fost imperios necesară. La acestea trebuie adăugată neapărat și cultura teologică și filosofică a autorului său, dublată de talentul de caligraf al acestuia, ca și de simțul nativ al limbii. I se spunea Chiril Filosoful ori Chiril Magistrul. Este un alfabet recent, dar și singurul, în care simbolurile religioase sunt atât de manifeste. Ele sunt trei la număr, apărând fie singure, fie grupate, două ori chiar toate trei: crucea (prezentă chiar la prima literă), triunghiul (semnificând, desigur, Sfânta Treime), și cercul (simbo-

lul dumnezeirii, celei fără de început și fără de sfârșit).

În continuare, au fost proiectate imagini rarismе privind cele mai vechi fragmente de scriere cu litere glagolitice. Cel mai impresionant a fost cel gravat în piatră, găsit destul de recent în Croația, 1851, pe pardoseala bisericii „Sf. Lucia”, din insula Krk. Placa are peste 1000 de ani vechime, dar este perfect lizibilă. Turiștii pot admira doar copia ei, căci originalul este păstrat la Academia de Științe din Zagreb. Apoi, au fost prezentate câteva imagini cu manuscrise în acest alfabet, dintre care cel mai vechi text atestat, de aceea foarte valoros, se găsește în Ucraina. Se numește „Foile glagolitice de la Kiev” și aparține unei redacții cehomorave, care datează cu probabilitate din cea de-a doua jumătate a secolului al X-lea. Sunt 7 file, foarte mici, 6 legate, ca o broșurică de buzunar, și una separată, cu text în două culori (negru și roșu), redactate de doi scribi. Este o traducere din latină a liturghiei. A fost găsit la Ierusalim de către un monah rus, care le-a adus la Kiev în 1872. Este considerat un model pentru literele glagolitice rotunde și a fost studiat de mulți cercetători. La trei ani după ce a fost adus a fost și editat. Au urmat multe alte ediții moderne.

Următoarele imagini prezentate au fost alese din alte monumente glagolitice importante, precum „Codex Zographensis”, descoperit în anul 1843 la mănăstirea bulgărească din Athos (păstrat actualmente în Sankt Petersburg), „Codex Marianus”, descoperit tot pe muntele Athos, într-o mănăstire rusească (se păstrează la Moscova), în fine, „Codex Assemanius”, cel mai frumos dintre toate, deoarece

prezintă, la fiecare început de capitol și la inițiale, nenumărate motive ornamentale bogat colorate. A fost realizat în Macedonia, în secolul al X-lea sau al XI-lea, pe piele de vițel nedubită și se păstrează excelent de mai bine de o mie de ani. Cuprinde citirile din Evangheliar, pentru duminici și sărbători, în ordine calendaristică și cu indicațiile potrivite. Se numește după numele descoperitorului său, în Ierusalim, 1736, și se păstrează la Vatican. În anul 2015, a fost organizată prima expoziție a acestor comori neprețuite.

Croația se mândrește cu faptul că aici a fost realizată și prima carte tipărită în așa-numita „glagolița”. De altfel, tot în această țară au fost ridicate 11 monumente, în omagierea scrierii vechi slavone, precum și a celor doi cărturari tesaloniceni. Uriașele monumente cioplite din piatră sunt așezate de-a lungul unui drum, pe o lungime de 7 km, lângă orașul Hum, vestit și prin aceea că este cel mai mic din lume, cu doar 17 locuitori și o vechime de aproape o mie de ani. Dar cea mai mare realizare s-a produs în anul 2012, când acest alfabet a fost transpus în format electronic, conținând 10-11 mii de semne. Oamenii de știință sunt foarte satisfăcuți de acest mare pas tehnologic. Mai sunt și alte modalități de a salva de uitare glagoliticul. Un mare caligraf și artist a promovat frumoasele litere străvechi prin pictare de tablouri și prin utilizarea lor în industria textilă.

Cu tot rolul său uriaș, la timpul pentru care a fost creat, alfabetul glagolitic nu a rezistat vremii, de aceea a fost înlocuit cu cel chirilic. Era prea greu și prea neeconomic, prin mare consum de material (piele, cerneală) și consum de timp. Noua scriere, creată de ucenicii lui Chiril și Metodiu,

s-a inspirat tot din greacă, dar viza, în primul rând, eficiența. Or, literele grecești majuscule erau identice, cu excepția lui „a”. De aceea a și rezistat în timp. Iar începând cu anul 2007, odată cu intrarea Bulgariei în UE, a devenit oficial cel de-al treilea alfabet european, alături de latin și grecesc.

În ultima parte a interesantei sale expuneri, doamna prof. dr. Ionescu a abordat legătura dintre alfabetul chirilic și vița de vie. Oricât ar părea de ciudat, există o legătură perfect logică: frații Chiril și Metodiu au adus vița de vie în Moravia, deci, în vestul Europei. Este cunoscut faptul că zona respectivă se caracterizează prin cultivarea hameiului, căci berea este băutura preferată a cehilor și slovacilor. Dar cei doi misionari veneau cu cerința expresă, ca la împărțășanie să fie folosit neapărat vinul. Pentru început, s-a folosit vinul puțin, pe care l-au adus ei de acasă, dar acesta ajungea doar pentru preoți. Oamenii ceilalți se împărțășeau doar cu azimă. Cu timpul, au adus și butuci de soi,

din zonele natale mult însorite, reușind astfel să promoveze această plantă. Și asta le-a reușit, mai bine chiar decât misiunea principală. Deși nu ei au fost primii, în această privință, totuși au beneficiat de adevărat succes (Cercetările istorice și cele arheologice dovedesc că vița de vie a fost introdusă în această parte a Europei încă din secolul al III-lea, dar acțiunea s-a soldat cu eșec, fie că butucii nu erau de soi prea bun, fie că tehnica de aclimatizare nu a dat roade, fie că motivația nu a fost atât de puternică ca acum). Vinul l-a cucerit și pe guvernatorul marelui stat morav Venceslav, care a favorizat cultivarea viței de vie. Mai târziu, când Moravia revine la cultul catolic, asupra celor ce promovau noile plantații s-au exercitat presiuni, ba chiar și asasinat.

Frumoasa și pertinenta expunere, care a durat aproape o oră, s-a sfârșit cu punctarea următoarei idei de bază: frații Chiril și Metodiu marchează un moment cultural de excepție în istoria Europei. Pe lângă calitatea de a fi fost Apostolii Creștinătății, Apostolii Europei, aceștia au meritul de a fi creat limba slavă veche, deoarece pornind de la rădăcini slave și grecești, au creat cuvinte și expresii, necesare în procesul de traducere a textelor liturgice bizantine: Evangheliile, Epistolele lui Pavel, Psalmii lui David. Totodată, cei doi au pus bazele literaturii slave vechi, prin faptul că au scris și primele texte originale în această limbă. Și cel mai important de subliniat, la final, este faptul că cele 22 de popoare slave au văzut lumina tiparului cu ajutorul alfabetului glagolitic și cel chirilic.

Seara din 30 mai s-a finalizat abia pe frumoasa terasă umbrită, din grădina Casei Universitarilor. Cocktailul a fost savuros, nu doar prin bogatele platouri, ci mai ales datorită atmosferei create artistic. Grupul „Zorea” al UUR – București și-a etalat, aici, talentul vocal, iar unii dintre participanții talentați li s-au alăturat cu bucurie, împlinind emoționanta activitate cu frumoasa idee că acolo s-a reunit, în mic, familia slavă din Capitala noastră.

Dintre toți, probabil, că eu am fost cea mai mulțumită, căci sosisem special, tocmai din micuțul meu Onești, datorită invitației primite, indirect, prin mijlocirea doamnei doctor Iulia Iufu, chiar din partea doamnei Anca Irina Ionescu (Vara trecută am avut o mică colaborare cu doamna Iufu, când pregătea tipărirea unei cărți a tatălui dumneaei, Ioan Iufu, pe tema miniaturilor în manuscrisele de la Putna. Cartea se numește „Manuscrisele slavo-române din mănăstirile românești”. Mă îndoiesc că ar fi putut cineva să observe că purtam, pe sub sacou, un tricou tematic, cu alfabetul glagolitic imprimat. Îl primisem în dar chiar de la doamna Iulia Iufu).

Valeria ȘOUCALIUC

Unde sunt profesorii de altădată?

În ziua de 24 iunie 2017, în localitatea Negostina, județul Suceava s-a desfășurat prima ediție a „Festivalului de estradă Nazari Iaremciuk“. O inițiativă lăudabilă și nici nu are prea multă importanță cine a fost inițiatorul acestui festival. Festivalul s-a desfășurat sub egida și cu finanțarea Uniunii Ucrainenilor din România și acesta este un lucru normal și binevenit. Sub aspectul organizării aproape că nu aş avea ce să reproșez organizatorilor, dar, ca în orice activitate, e întotdeauna loc de mai bine, dacă dorim să progresăm în activitatea respectivă.

Un lucru bun este că au fost și invitați din Ucraina pentru a avea un termen de comparație. Să vedem la ce nivel ne găsim în acest domeniu. Din alocuțiunile prezentate pe timpul desfășurării festivalului, cât și din discuțiile purtate la terminarea acestuia, am trăit un sentiment confuz, pe de o parte, un sentiment de bucurie că iată cineva s-a gândit ca și în Negostina, pe care toți o consideră ca centru al ucrainismului din Bucovina de Sud, încep să se miște lucrurile și, pe de altă parte, de tristețe după vremea copilăriei mele. Dar să mă explic. Da este un lucru bun că se încearcă să se reinvie activitatea culturală din satul meu natal, prin abordarea și altor genuri de muzică, nu numai populară. De ce nu și de estradă și s-a văzut că se poate, de ce nu folk și au fost încercări și în acest domeniu, de ce nu și muzică religioasă, de ce nu, de ce nu... Este un lucru bun că acest festival este legat de numele lui Nazari Iaremciuk. El a colindat prin multe țări ale lumii unde a susținut concerte care s-au bucurat de un real și nedisimulat succes. Din biografia lui aflăm că a susținut concerte prin țări ca SUA, Brazilia, Canada, Argentina, Germania, Polonia, Cehia, Slovacia, Bulgaria, Mongolia, Macedonia, Laos, Afganistan și România. În România, a concertat în orașul Siret și la Negostina în septembrie 1993. În amintirea acestui eveniment, pe fațada Căminului Cultural din Negostina, a fost amplasată o placă memorială și din câte îmi este cunoscut este și singura de acest gen din afara granițelor Ucrainei. Deci Festivalul cântecului de estradă Nazari Iaremciuk este potrivit și la locul potrivit. Dar alta este problema... Cu o floare nu se face primăvară... Stau și mă întreb unde sunt profesorii de altădată, care fără să aibă la dispoziție resurse financiare și materiale și nu mai vorbim de cele de informare au reușit să facă adevărate minuni. În Negostina copilăriei mele era o adevărată întrecere între profesori și nu numai în a organiza ceva util și frumos pentru locuitorii satului. În Negostina era o trupă de teatru. În Negostina era

un cor de circa 80 de persoane. În Negostina era o formație instrumentală de circa 40 de persoane. În Negostina erau cel puțin o formație de dansuri și un grup vocal. În Negostina erau cel puțin 5-6 soliști vocali și instrumentiști. În același timp, în Negostina era o echipă de fotbal. Mai era și o echipă de volei și una de handbal. În Negostina copilăriei mele, în fața școlii, era și o bază sportivă realizată cu forțe proprii care cuprindea de la groapa de sărituri și până la bara fixă; de la bârnă, bare paralele, portic pentru cățărări și până la teren de baschet. Se ajungea până acolo, încât conducătorii acestor formații (echipe) se întreceau în a-și alege pe cei mai buni elevi (tineri) pentru a putea face față unor întreceri interne, dar și la nivel județean. Și din câte îmi amintesc Negostina era de temut pentru ceilalți concurenți din județ în oricare din domeniile cultural-sportive amintite mai sus. Și pe atunci nu existau posibilități de finanțare din partea guvernului a unor acțiuni, cum sunt astăzi. Pe atunci toate se făceau prin contribuție proprie sau cu unele mici sponsorizări (cu camionul, cu remorca sau dubița și cu masa la pachet de acasă că niște apă de băut se găsea și la fântână), dar cu o mare dragoste și dorință de a reprezenta satul natal la cel mai înalt nivel. Pe atunci parcă și conducătorii formațiilor artistice (echipelor sportive) se înțelegeau între ei mai bine și găseau soluții ca cei implicați în pregătirea unor concursuri să participe la ce se pricepeau mai bine. Între formațiile artistice era colaborare, se întocmeau programe în comun și nu se întâmpla să existe invidie sau rele intenții exprimate prin vorbe sau prin fapte. Ce s-o fi întâmplat în ultimii ani este greu de înțeles. Și în consecință, se supără fără a întreba pe cei în cauză, care este adevăratul motiv al nefinanțării unor acțiuni. Dar unde este mândria de a fi ucrainean? Sau ne e indiferent încotro se îndreaptă comunitatea noastră. Dar la consecințe ne-am gândit? O fi vina conducerii filialei Suceava a UUR, care nu a găsit o cale să concilieze relațiile dintre formațiile sau poate între conducătorii acestora? O fi vina conducerii școlii că nu a pus un accent mai susținut și pe activitățile cultural-sportive extrașcolare? O fi și vina Consiliului Local comunal pentru că nu a creat cadrul motivațional adecvat pentru antrenarea tinerilor la activități culturale-educative și sportive? O fi de vină ruptura ce s-a produs între generații și deocamdată nu se găsește un „liant“ în acest sens? Stau și mă întreb ce s-ar întâmpla dacă la un moment dat guvernul nu ar mai finanța acțiunile minorităților. Se va reveni la dragostea dintâi? Vor mai fi oameni dispuși să-și

sacrifice din timpul și din banii lor pentru a organiza acțiuni cultural-sportive, cum era la începuturile UUR? Când și deplasările la ședințe (din spusele altora) erau suportate de membrii organizațiilor? Sau pur și simplu nu va mai exista comunitatea ucrainenilor. Unde sunt profesorii de altădată? Acei oameni pasionați și dedicați bunului mers al comunității noastre unde sunt? Nu mai avem profesori ca dl Ianoș, Maidaniuc Nicolae, Bodnar Ioan, Mihai Voloșciuc, Cuiava Dumitru etc.? Sau avem dar...? Este greu de înțeles, cel puțin pentru mine.

Cred că acest festival este doar un început de reînviere a mândriei de a fi ucrainean într-un sat, cândva ucrainean 100%, în prezent rar mai auzi vorbindu-se în limba ucraineană, mai ales în rândul copiilor.

Cred că talentele din Negostina nu s-au epuizat, ele există, dar trebuie descoperite, cultivate și promovate în toate domeniile.

Cred că avem și profesori capabili (și nu numai profesori), dar trebuie găsită o modalitate de a reinvia dorința ca satul Negostina, în cazul nostru, și satele ucrainene în genere să fie mândre de oamenii lor, de realizările lor în domeniul educativ și cultural-sportiv atât pe plan intern, cât și în competiție cu alții, mai de aproape sau mai de departe.

Poate la nivel local ar trebui inițiate, încurajate și promovate și alte tipuri de acțiuni, concursuri, întreceri etc., care să fie continuate pe plan județean și, de ce nu, pe plan național, în cadrul UUR și chiar împreună cu celelalte minorități.

Poate că viitorul „Festival de estradă Nazari Iaremciuk“ din Negostina va fi organizat cu ocazia zilei de naștere a cântărețului sau în luna septembrie când acesta a susținut concertul în Căminul Cultural din Negostina, pe atunci în construcție, iar la anul, după promisiunea primarului comunei, dl Vasile Șoiman, în Căminul Cultural renovat.

Poate că viitorul „Festival internațional de estradă Nazari Iaremciuk“, faza națională, se va desfășura la București. Poate...

Îndemn, așadar, Comitetul filialei Suceava a UUR, persoane responsabile din cadrul Consiliului comunal, din partea conducerii școlii să găsească timp și să poarte o discuție serioasă și responsabilă care să ducă, în final, la revitalizarea activităților culturale-educative și sportive din Negostina.

Sunt doar câteva gânduri. Sper că nu am supărat pe nimeni, iar dacă sunt oameni care apreciază că rândurile de față aduc atingere activității din această comunitate sau a lor personală, îmi cer iertare. Dar să știți că nu doresc decât binele comunității din satul meu.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

Domnului Trandafir, cu dragoste

Vă scriu cu nostalgie, ca un coleg mai vechi al Dumneavoastră de pe vremea când se serba Ziua Învățătorului, a acelor învățători care erau asemuiți pe atunci cu apostolii neamului, semănători de bine, luminători ai satelor și aceasta pe bună dreptate, fiindcă ei, dascălii, sunt cei ce seamănă neîncetat pulbere de stele în brazda reavănă de pe ogorul școlii.

Din râvna necurmată a muncii lor ies vlăstarele generațiilor de mâine care vor avea grijă de bunăstarea neamului și poate și de a noastră.

Vremurile au devenit schimbătoare și ca ele suntem și noi supuși schimbării.

Poate de aceea, anul acesta, cei pe care i-am pregătit pentru viață, au trecut cu vederea ziua de 30 iunie – Ziua Învățătorului și nici mass-media nu a pomenit nimic de ziua slujitorilor școlii.

Dregătorii țării noastre, cei care ne hotărăsc destinul, cel prezent și cel viitor, sunt copleșiți de alte treburi mult mai importante ca cele legate de continua mărire a salariilor demnitarilor, sporirea averilor personale și de disputele nesfârșite pe ciolanul puterii. Poate că și aceasta este cauza din care au uitat de cei care le-au pus creionul în mână și de la înălțimea poziției de demnitari, când se întâmplă să ajungem în biroul lor cu diferite probleme, suntem lăsați să așteptăm ca niște obiecte uitate într-un colț.

Ne amintim cu nostalgie de vremurile când în școli se organizau manifestări speciale pentru a

marca Ziua Învățătorului: se primeau flori și premii (chiar dacă acestea adesea se atribuiau aceluiași persoane favorite), programe artistice etc.

Ziua Învățătorului se încearcă să fie marcată la 5 iunie, de Ziua Educației, însă se știe că Ziua Învățătorului a fost stabilită prin ordonanță prezidențială înscrisă la Tribunalul Ilfov din anul 1927. De atunci Ziua Învățătorului se serbează la 30 iunie odată cu sărbătorirea zilei Sf. Apostoli de către Biserica Ortodoxă Română.

Asociația Generală a învățătorilor – AGIRO, este o asociație nonguvernamentală, nonprofit, independentă cu beneficiu public și desfășoară anual congresele cu excepția anilor războiului când s-au consemnat întreruperi. Ca și Ziua Învățătorului aceste congrese trec aproape neobservate de mass-media românească. Ca membru al Asociației Învățătorului „George Tofan“ din Rădăuți, am avut ocazia să particip la lucrările a șapte congrese AGIRO, la care au luat parte pe lângă învățători români și cadre didactice române de peste hotare.

Nutrind un profund respect pentru slujitorii școlii, preotul Solcan Gheorghe, parohul Bisericii „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ din satul Falcău a săvârșit de Ziua Învățătorului o slujbă de comemorare pentru cadrele didactice decedate, care au slu-

jit de-a lungul timpului în școlile din comuna Brodina, dar și pentru sănătatea cadrelor didactice în activitate și a celor aflați la pensie. În predica sa de la sfârșitul slujbei, preotul a adresat felicitări și urări de bine cadrelor didactice, elevilor și părinților acestora.

În final, un grup de elevi îmbrăcați în frumoase costume populare a prezentat un bogat program artistic dedicat cadrelor didactice de ziua lor. Programul artistic a fost pregătit de profesoarele Georgeta Timu, Pintescu Maria, Popescu Saveta și Cotos Maria.

Este de subliniat faptul că această sărbătoare se petrece cu sprijinul necondiționat al Bisericii pentru al treilea an consecutiv. Copiii, după terminarea spectacolului, ne-au înmănat buchete frumoase de crizanteme.

În programul lor s-au remarcat și unii copii cu reale calități interpretative ca Hasna Adriana, Popescu Teodora și Laiba Karla.

Pentru frumosul program artistic prezentat, copiii au fost tratați cu sucuri și dulciuri, iar cadrele didactice au fost invitate la o masă festivă.

Mihai GHEORGHI,
învățător pensionar

Motto:

„Juriul care râde, nu te spânzură“
Proverb latinesc

Viața noastră se compune din diferite etape – copilăria, adolescența, tinerețea, maturitatea și bătrânețea. Legate de ele sunt și diferitele forme de activități – grădiniță, școală (cu diferite forme de pregătire profesională), armată – pentru băieți, dar nu numai –, facultate, activitate profesională, ba chiar și „activitate“ de... bunici ș.a.m.d. Fiecare dintre acestea este marcată de diferite întâmplări care ne rămân în memorie și de care ne amintim cu plăcere sau, de ce să nu recunoaștem, uneori chiar și cu neplăcere sau tristețe, depinde de ce natură au fost. Bineînțeles că le preferăm pe cele plăcute. În această privință nici amintirile mele nu fac excepție, căci, asemeni tuturor, în toate aceste etape am avut și eu parte de multe, chiar foarte multe întâmplări, dintre care o mică parte le-am și adus la cunoștință, spre amuzamentul cititorilor noștri, în câteva articole anterioare.

Acum ne aflăm în cea mai frumoasă perioadă a anului, cu bogăția sa de flori și verdeață, imagini și mirese, cu o intensă activitate a tot ce este viu, fie că este vorba de oameni, animale, păsări sau insecte. Acest anotimp îmi aduce aminte de o întâmplare petrecută cu mulți ani în urmă, pe vremea studenției mele. Era perioada examenelor de sfârșit de an – o perioadă „fierbinte“ pentru fiecare student. Eram student la Facultatea de Silvicultură din Brașov, iar examenele din anul acela erau printre ultimele din perioada de studenție și întâmplarea pe care o voi relata face ca tocmai unul din acele examene să-mi rămână întipărit în memorie pentru totdeauna.

Pe timpul studenției stăteam în gazdă la familia Baraniuc – o familie de bucovineni – oameni foarte cumsecade, buni gospodari, care aveau un fiu inginer silvic la un ocol din nordul țării paremi-se la Pătrăuți, aproape de Suceava. Această familie locuia la poalele Tâmppei, într-o casă cu livadă, în care se aflau și câțiva stupi. Mie îmi făcea plăcere să mă plimb prin livadă, să admir activitatea albinelor și să mă bucur de tot ce prezenta natura, căci, acolo, toate acestea, pentru mine, constituiau un fel de antidot împotriva stresului provocat de studiu, mai ales în perioada examenelor.

Așa a fost și în acel an. Aveam de dat un examen oral la un obiect important, cu un profesor exigent, de care se temeau toți studenții, căci nu puțini erau aceia care se alegeau la el cu restanță. Conștiincios din fire, studiam cu seriozitate și acordam multă atenție fiecărei discipline, străduindu-mă să fiu bine pregătit pentru examene, totuși, sincer să fiu, aveam și eu emoții, ca toți studenții, la acel examen.

Datorită faptului că numele meu începea cu litera „O“, la examenele orale de obicei îmi venea rândul după amiază, dându-mi astfel posibilitatea să mai arunc o privire asupra anumitor părți din materialul studiat, însă, din principiu, preferam să mă relaxez, să-mi odihnesc memoria și să mă concentrez asupra celor învățate. Pentru atingerea acestui scop, cel mai bun remediu pentru mine era să mă plimb în natură, eventual să ascult o muzică plăcută și, în general, să fac orice care să-mi îndepărteze gândul de la examene. Așa am procedat și în ziua examenului respectiv. Acea zi era splendidă, însorită, aerul înmiresmat – care îmi aducea aminte de cuvintele lui Delavrancea „se scutură din salcâmi o ploaie de mirese“ („Bunicul“), bogăția de culori era o adevărată cromoterapie, iar ciripitul păsărelelor și chiar zumzetul albinelor, la rândul lor, constituiau pentru mine o binefăcătoare meloterapie.

Relaxat, mă plimbam prin livada în care era un permanent du-te-vino al albinelor. Mă bucura faptul că până la examen mai erau câteva ore și că astfel aveam posibilitatea să-mi mobilizez forțele pentru „bătălia“ ce urma să aibă loc. Dar, s-a întâmplat ca un alt „inamic“ să mă pună la o altă neprevăzută încercare. În mod surprinzător, dintr-o dată am simțit o înțepătură pe frunte, chiar între sprâncene. Era înțepătura unei albine agresive care, probabil, deranjată de faptul că mă aflam în

DILEMA

calea ei, a ținut să mă sancționeze chiar cu prețul propriei sale vieți. Pentru mine, faptul era cu atât mai neașteptat, căci nu mi se mai întâmplase niciodată așa ceva, deși prin acea livadă mă plimbam până atunci de nenumărate ori. Deși nu eram indiferent nici la durere, fiind alergic la înțepăturile de insecte, totuși eram mai mult disperat din cauză că în scurt timp urma să mă prezint la acel examen dificil. Conform sfaturilor primite, am încercat să anihilez urmările înțepăturii frecând acel loc cu frunze de pătrunjel, punând ceva rece și folosind alte câteva metode „clasice“, însă toate acestea nu au avut efectul scontat căci umflătura creștea tot mai mare. Așa se face că, tocmai atunci când deja trebuia să merg la examen, eram de nerecunoscut, cu o față umflată, frunte bombată și cu ochii mici și oblici, ca la asiatici. Disperarea mea nu avea limite, deoarece nu știam cum să procedez în situația în care mă aflam. Aveam o mare dilemă – să renunț la acel examen pentru care mă pregătisem intens sau să mă prezint așa, în situația în care mă aflam. După consultări cu gazdele mele, am hotărât ca, totuși, să mă prezint la examen. Și m-am dus.

Colegii mei erau deja în sală, iar examinarea începuse. În fața ușii, am avut, din nou, câteva momente de ezitare dar zicându-mi „fie ce-o fi“, timid, am deschis-o. Înăuntru era acea atmosferă încordată specifică unui examen greu, un coleg tocmai răspundea la întrebările profesorului secundat de asistentul său. La intrarea mea s-a făcut o liniște totală pe care nu știam cum s-o interpretez, ca prevestitoare de bune sau, mai degrabă, de rele... Toate privirile au fost ațintite asupra mea care, în acea clipă, mă simțeam aidoma condamnatilor care așteaptă sentința la pedeapsa capitală.

Primul care a întrerupt liniștea a fost asistentul care, pe un ton autoritar, mi-a spus să nu deranjez căci este sesiune de examene și dacă am ceva treabă cu cineva să aștept pe coridor până ce se va termina examenul. Când, emoționat, am început să vorbesc și am spus că eu tot pentru examen am venit, din mijlocul colegilor, cineva a exclamat „dar ăsta este Iarema!“! Ce a urmat vă puteți închipui, căci, după câteva clipe de stupefacție, după ce am explicat ce mi s-a întâmplat, toți cei prezenți, colegi și examinatori, au izbucnit în râs exact ca pe vremuri la filmele comice cu Stan și Bran. Ca prin minune, atmosfera încordată dispăruse, se instalase o bună-dispoziție generală care a fost, probabil, de bun augur căci atât eu, cât și toți colegii examinați după mine am luat examenul, deși acesta era greu și până atunci fuseseră câteva cazuri de colegi care picaseră. Se pare că înțepătura albinei a fost cu noroc atât pentru mine, cât și pentru colegii mei care mult timp după această întâmplare încă se mai amuzau pe seama ei. S-a amuzat și fotograficul la care m-am dus după examen chiar în aceeași zi ca să mă fotografiez, pentru a-mi rămâne și vizual o amintire de neuitat. Fotograficul era vârstnic dar, după spusele sale, era pentru prima dată în toată activitatea sa când avea ocazia de a fotografia așa ceva. Fotografiele, două la număr – față și profil ca la poliție – le păstrez și acum în album și mă laud cu ele ori de câte ori am ocazia să povestesc acea întâmplare. Din motive lesne de înțeles am rezistat ispitei de a atașa măcar una dintre ele spre publicare odată cu acest articol.

Precizez că acea „întâmplare a lui Iarema cu albina“ nu a fost uitată și, împreună cu alte întâmplări amuzante din anii de studenție, sunt amintite și acum, după trecerea atâtor ani, cu ocazia întâlnirilor colegiale pe care noi, absolvenții Facultății de Silvicultură din Brașov, promoția anului 1961 le organizăm periodic.

În încheiere, concluzia este că aceste întâmplări de n-ar fi, nu s-ar povesti, cauza fiind numai ea, albina, bat-o vina.

Iarema ONEȘCIUC

Koliivșcina

Ei, voi, șleahță poloneză
Și cu a Rusiei cneaghină,
Care ar fi... Ecaterină
Vreți să radeți haidamacii
Și cazacii din Uman?
Regimente de dragoni
Fură iar, și iar, sfărmate
De Maksym Zalizneak
Și polcovnicul de Uman
Ivan Honta pe-al său nume
Honta însă fu trădat
Capturat și torturat
Ars de viu și jupuit
De-a sa piele de cazac
Luptător adevărat, patriot neînfricat!
Când află Zalizneak
Cum muri al său tovarăș
Ca un fulger căzu-n tindă
Și muri într-o clipită
Haidamacii săi tovarăși
Iute, iute-l îngropară
Și-apoi se împărtășiră
De prin stepe, de la Nistru
Generalii polonezi și cneaghina Caterina
Jubilau toți... dar degeaba
Nu pierise Ucraina!

Ionuț MUTU

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile Curierului ucrai nean revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737
E-mail:

curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactor:
Kolea Kureliuk

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu

Tiparul executat la

Tipografia

„S.C. SMART

ORGANIZATION SRL“

„În loc de lut de ne făceai din viață,
de moarte-n veci noi nu ne-am fi temut“.
Mihai Hafia Traista

Volumul *Poezii*, semnat de Mihai Hafia Traista, apărut de curând, vine să afirme și să confirme totodată, într-o societate modernă, guvernată de tehnologie, sensibilitatea și emoția poetului care prin prisma propriilor trăiri și experiențe îl „obligă“ pe cititor să se oprească, preț de câteva clipe, din goana-i existențială, și să reflecteze asupra vieții și a morții, a istoriei pământului natal și a destinului uman, să observe natura minunată prin evocarea perioadei ireversibile și fermecătoare a copilăriei (marcată, în cazul poetului, de imaginea părinților și a bunicilor), să simtă fiorii dragostei, să se deschidă percepției plene a divinității, să mediteze asupra perenității valorilor și a efemerității naturii umane (nu a esenței umane) etc. Posedând o forță extraordinară de a extrage esențialul din întâmplări aparent derizorii, Mihai Hafia Traista creează prin fiecare poezie, uneori prin puterea sugestiei, a nuanțelor sau a simbolurilor, alteori prin indicarea directă și concretă a faptelor de viață, tablouri ale existenței umane pendulată între viață și moarte, iubire și ură, lumină și întuneric, adevăr și minciună, credință și necredință, între sacru și profan, până la urmă, care se întrepătrund într-un tot omogen și armonios ce definește omul în toată complexitatea, respectiv, simplitatea sa.

Caracterizat prin eterogenitatea temelor și a motivelor, printr-o paletă largă de procedee stilistice folosite, prin multitudinea de specii ale genului liric, volumul de față se constituie într-o osmoză unitară dată de stilul tipic traistian.

În ceea ce privește arhitectura volumului *Poezii*, acesta este structurat pe mai multe cicluri (*Versuri pentru Maramureș*, *Bolnav de drum*, *No love*, *Actor în drama frunzelor*, *Versuri în semn de protest*, *Versuri creștine*, *Versuri vesele*, *Parodii de Lucian Perța*) ce însumează poezii caracterizate de un lirism profund, de un complex de emoții și trăiri care transcend prozaicul vieții, supunând percepției estetice a poetului valorile ancestrale.

Primul ciclu de poezii, *Versuri pentru Maramureș*, și despre Maramureș, am adăuga noi, deschide universul maramureșean printr-un motto reprezentativ pentru acest ținut istoric, plin de farmec și originalitate. În identificarea „țâpuriturii din Maramureș“ ca fiind „cea mai scurtă poezie a românilor“, Nichita Stănescu asociază actul artistic cult (poezia) cu strigătul ancestral al omului (strigătura, țâpuritura), în care este concentrată întreaga gamă de sentimente dintre cele mai variate (de la extaz la agonie), întreaga existență a omului legată organic de pământul care „i-a dat viață“.

Poezia cu care debutează primul ciclu poetic, respectiv, întregul volum, „Imn pentru Maramureș“, nu este altceva decât un elogiu adus ținutului natal al poetului și leagănul atâtor generații de maeștri ai literaturii și culturii românești și ucrainene (Augustin Buzura, Nicolae Breban, Vasile Chira, Nicolae Steinhardt, Mihai Nebeleac, Alexandru Ivăsiuc, Elie Wiesel, Ion Pop, Simion Pop, Ion Groșan, Victor Iancu etc.). Pentru a marca spațial și geografic Maramureșul său drag, identificat și delimitat totodată ca parte a Ardealului, poetul folosește o serie de hidronime (Tisa, Iza, Mara, Ronișoara, Vișeu), oronime (Huta, Gutâi) și oiconime (Sighet, Poieni, Moisei, Borșa, Săpânța). Însă Maramureșul este definit și de repere ale spiritualității și tradiției (porți cioplite din stejari), ale originalității (Săpânța) sau ale culturii și istoriei (Sighet). Specificul și ineditul ținutului lui Pinte sunt plastic ilustrate în versurile „Nicum fără Săpânța nu se poate / unde s-a răs de moarte mai întâi“, fiind subliniată particularitatea concepției asupra vieții și a morții a morșanului care a îndrăznit să sfideze moartea, răsându-i în față. Aceeași idee este reiterată și dezvoltată, de data aceasta, în poezia „Cimitirul vesel din Săpânța“, unde „se moare atâta de cuminte“ și

Lirismul în lirica lui Mihai Hafia Traista

unde imaginea înfiorătoare a morții este atenuată atât de reprezentările sugestive de pe crucile din Cimitirul Vesel, cât și de epitafurile cu caracter ludic și uneori ironic al formulărilor. Încercarea omului de a se sustrage deznodământului tragic, în speță de a păcăli moartea, are rădăcini în folclorul românesc (dar și în cel european), devenind sursă de inspirație pentru mulți scriitori (de exemplu, Povestea lui Ivan Turbincă a lui Ion Creangă). Prin alegorizare, moartea este văzută ca o nuntă de proporții cosmice, unde nu pierd nimeni, „ci se cunună doar pământul cu pământul“ („și țărână ești și-n țărână te vei întoarce“ – Geneza, 3:19), cu participarea tuturor elementelor naturii, cu alte cuvinte, o reînnoire la obârșii. În consecință, printr-o astfel de atitudine vizavi de moarte este redefinită și revalorificată estetica vieții și a morții.

În același registru tematic cu poezia de debut, însă cu o augmentare a sentimentului de dor, este scrisă poezia „Dor de Maramureș“, construi-

poezii, similară, într-o anumită măsură, celei argeziene, merge mai departe: dincolo de nevoia de certitudine, eroul liric, pe un ton familiar („și Tu ești dus departe“; „Doamne, nu da crezare la tot ce ți se-ndrugă“ – „Adio, ninge iarăși“, „Lasă-ne aici, Mărite, că ni-i bine“ – „Pașaport de seu“), ușor ironic uneori („Mărite“), se „ia de brăcinari“ cu divinitatea („același trist și rece Dumnezeu“; „mie de tine, Doamne, nu mi-e dor“ – „Pașaport de seu“), imputându-i faptul că e implacabil în însemnarea mieilor aleși pentru tăiere și crud în decizia de a-i lăsa, până la sosirea sorocului, în staul să înghețe. Atât pastelurile („Cântec de toamnă“, „Cântec de iarnă“), cât și poeziile dedicate părinților („Balada pentru neputința tatălui“, construită pe imaginea tatălui care stă pe prispă, pregătit liniștit de drumul către eternitate, și „Mamă de iarbă și lut“, în care mama devenită țărână își prelungește neviața (conform terminologiei preferate a poetului) în iarba de pe mormânt: „Ce sfântă-i țărâna ce te-a-nțărânat / mamă plecată în zori spre-asfințit“) completează tabloul vieții și al morții magistral ilustrat de Mihai Hafia Traista în aceste două cicluri de poezii.

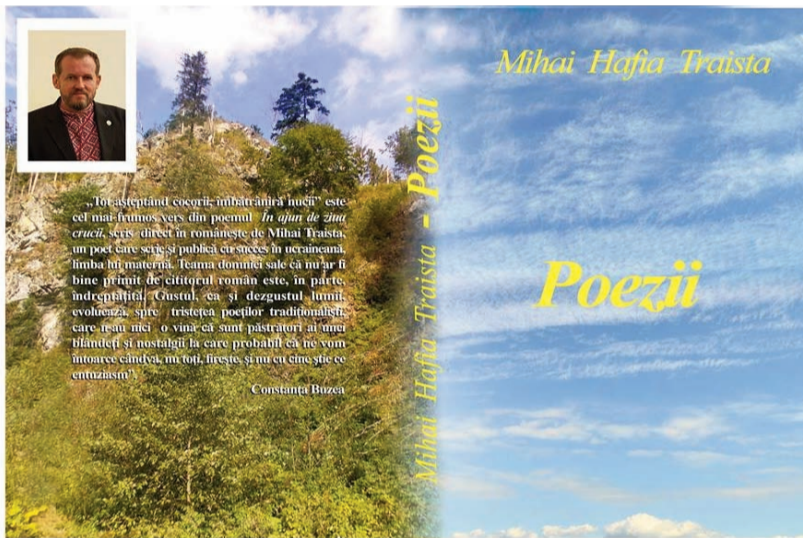
Poeziile celui de-al treilea ciclu, *No love*, un buchet omogen de poezii de dragoste, aruncă mânușa iubirii în duelul dintre speranță și decepție, dintre împlinire și neîmplinire. Prin negarea iubirii din titlul ciclului (ce contrastează cu ideea de bază a poeziilor componente, antiteză confirmată de mottoul lui Umberto Saba, „Îți spun adio când te caut, Iubire“), poetul cântă iubirea, tânjește după ea, căutând-o când inversunat, când resemnat, în femeia ideală. Paleta trăirilor ce inundă versurile acestui ciclu, melancolie, tristețe, speranță, bucurie, dezamăgire se revarsă în sufletul cititorului, amprentându-l cu senzații memorabile.

Supremul în dragoste este atins în „Balada pentru o noapte de nedragoste“, în care împlinirea în iubire se realizează prin îngemănare sufletească, „amantă pentru suflet aș vrea să-mi fii“, iar nu prin uniune trupească, martore la momentul sacru al iubirii fiind doar elementele naturii (fagii din Ardeal, izvoarele, luna). Poezia este un imn închinat ideii de a iubi, iar nu faptului de a iubi. Alte poezii care reiau într-o formă sau alta sentimentul de dor (în „Dor de toate“, „Iubito, pe-o pernă cu lacrimi brodată...“), chemarea și speranța iubirii (în „Iarnă pentru doi“: „Te iubesc, frumoaso, ca pe o minune“), manifestarea pleneră a iubirii (în „Cântec de bine“: „Înfruptă-te din mine ca din pâine, / sorbește-mă ca pe un strop de vin“), decepția (în „Când iubita nu-ți mai e iubită“), teama trădării (în „Petale de domnișoară“, construită pe împlinirea motivului biblic al trădării lui Iuda Iscarioteanul: „îmi e teamă de trădarea / cu aromă de arginți“) sau iarna sentimentelor, când iubirea a murit (în „Poem de nea“: „și-a pierit nădejdea întrecerii-napoi“) întregesc armonios tema iubirii.

Frapează poate mai mult decât în celelalte poezii procedeul schimbării valorii gramaticale cu funcție stilistică (în cazul de față) din poezia de dragoste „Cântec de verde“: „Privirea ta iarbă și de doamnă / mă iarnă și mă verde și mă toamnă“, în care limitele morfologiei și cele ale normei gramaticale, în general, sunt împinse dincolo de uzanță, în cinstea esteticii esteticului (de exemplu, substantivul iarnă are valoare sintactică nespecifică clasei substantivului, și anume cea de predicat (mă iarnă), în situație similară aflându-se și celelalte cuvinte din poezie).

(Continuare în pagina a 15-a)

lector dr. Mihaela HERBIL

„În așteptând coerență într-o lume în care cel mai frumos vers din poemul *In ajun de ziua crucii*, scris direct în românește de Mihai Traista, un poet care scrie și publică cu succes în ucraineană, limba lui maternă. Tema domniei sale că nu ar fi bine priuit de cititorul român este, în parte, îndreptățită. Căstul, ea și dezgustul lumii, evoluția spre tristetea poezilor tradiționaliști, care nu au nici o viață ei sunt păstrători ai unei blândei și nostalgii la care probabil că ne vom întoarce cândva, în tot, firește, și nu cu cine știe ce entuziasm“

Constanța Bozica

tă pe imaginea „porților“ ce „cresc din țărână“, simbol al statorniciei și al legăturii indestructibile cu satul natal, aflată în opoziție cu imaginea orașului. Sentimentul de tihnă, familiaritate, siguranță este potențat de elemente precum „pridvor“, „grindă“, „lămpaș“, în timp ce metafora „devin rob al dorului răscurce“, ca și repetiția din fiecare strofă a cuvântului dor, subliniază tragismului dezrădăcinării, a dedublării omului modern nevoit să trăiască într-un mediu care nu face altceva decât să-i amintească durerea paradisului pierdut, iar, în cazul de față, acesta este satul.

Un loc de seamă printre versurile volumului îl ocupă metafora revelatorie (conform concepției blagiene) cuprinsă în poezia ce încununează admirabil cel de-al doilea ciclu, „Pașaport de seu“ – o veritabilă perlă poetică, cu siguranță cel mai important manifest poetic al volumului ce iluminează prin puterea sugestiei, a corespondențelor instituite între cele două lumi (materială și imaterială), versurile de dinainte și pe cele ulterioare. Reiterând într-o formă rafinată ideea dramei despărțirii de viață, ce străbate majoritatea poeziilor celor două cicluri (ca, de altfel, întregul volum), „Pașaport de seu“ reprezintă o veritabilă ars poetica a simbolismului tipic lui Mihai Hafia Traista (deși, în poeziile sale, poate fi depistat un cumul de tendințe literare, cel mai pregnant resimțite fiind simbolismul, expresionismul, romantismul și neoclasicismul). „Pașaport de seu“ este o poezie esențială pentru întregul program estetic-literar al poetului, iar versurile „În loc de lut de ne făceai din viață, / de moarte-n veci noi nu ne-am fi temut“ concentrează întreaga concepție filosofico-estetică a lui Mihai Traista.

Transcenderea timpului stă sub semnul versului „Vreau să te pipăi și să urlu: «Este!»“ – chintesența liricii gnoseologice argeziene. Însă percepția divinității din cadrul acestui mănunchi de

Prin sat umblă vestea cum că Hryț Letiuței și-a înecat fetița în râu. Voia să o înec și pe cea mare, însă aceasta a reușit să-l înduplece și să scape. De când îi murise nevasta, se tot chinuia. Nu putea nicicum să se descurce cu copiii. Nimeni nu voia să se căsătorească cu el, căci de-ar fi fost doar copiii, dar mai erau și neajunsurile, și sărăcia. Doi ani s-a chinuit Hryț cu cei doi copii firavi. Nimeni nu știa nimic despre el, nici cum trăiește, nici ce face, nici chiar și cei mai apropiați vecini. Povesteau că nu a pus foc în casă toată iarna și că dormea împreună cu copiii pe cuptor.

Iar acum tot satul vorbea despre el.

Seara, a venit acasă și le-a găsit pe fetițe pe cuptor.

– Tătuțule, vrem să mâncăm ceva, spuse cea mare, Handzunea.

– Mâncați-mă pe mine, ce vreți să vă dau? Na, este pâine, luați și umpleți-vă burta.

Și le dădu un colț de pâine, iar ele se învârteau în jurul pâinii ca niște căței în jurul unui os dezgolit.

– V-a făcut și v-a lăsat pe capul meu, dar-ar Dumnezeu s-o azvârle pământul! Iar ciuma se tot plimbă, dar-ar Doamne, să-și rupă gâtul, că numa' nu trece pe la voi. Și aia s-ar speria de casa asta!

Fetele nici nu mai ascultau vorbele tatălui, căci acesta repeta zilnic același lucru. Își mâncau pâinea pe cuptor. Îți era și milă, și groază să le privești. Numa' Dumnezeu știe cum se mai țineau laolaltă oasele acelea mici și firave. Doar patru ochi negri mărturiseau că ar mai fi vii, că ar mai cântări ceva. Ochii păreau grei ca plumbul, iar restul corpului, de n-ar fi fost ochii, ar fi dus

de vânt precum o pană. Și acum, în timp ce mesteau acel colț uscat, oasele fețișoarelor lor erau gata-gata să se sfărâme.

VESTE

Hryț le privi gândindu-se: „mortăciuni” și se sperie așa de tare că-l trecură toate apele. Simțea că parcă cineva i-ar apăsa pieptul cu o piatră imensă. Fetele mâncau pâinea; el căzu în genunchi și începu să se roage, dar ceva îl făcea să le privească și să gândească: „mortăciuni!”.

Peste câteva zile, începu să-i fie frică și să mai stea în casă, tot umbla pe la vecini, iar aceștia au observat că e foarte îngrijorat. Se înnegri la față, ochii i se afundaseră, și parcă nu mai privea lumea, ci doar acea piatră care-i apăsa pieptul.

Într-o seară, veni acasă, fierse niște barabule, le sără și le aruncă copilelor pe cuptor să le mănânce. După ce terminaseră de mâncat, le spuse:

– Dați-vă jos de pe cuptor, mergem în vizită.

Fetele coborâseră de pe cuptor, iar Hryț le îmbracă cu niște zdrențe. O luă pe mezina Doțika în brațe, iar pe Handzunea de mână și ieși afară. În lumina lunii, în vale, râul scliepa ca o fâșie de argint viu. Hryț tresări, căci râul sclipitor îi îngheța sângele-n vine, iar acea piatră din piept devenea din ce în ce mai grea. Se îneca și nu o mai putea duce pe Doțika.

Coborau valea spre râu. Hryț scrâșni din dinți atât de tare, încât ecoul se răspândi peste dealuri, iar pe piept simțea o minge de foc ce-i ardea și inima, și capul. Nu mai putea merge încet de-a lungul râului, așa că începu să alerge, lăsând-o pe

Handzunea în urmă. Fetița alerga după el. Hryț o apucă iute pe Doțika și, cu toată puterea, o aruncă în apă. Se simți ușurat și începu să vorbească repede:

– Le voi spune boierilor că n-am avut încotro: nici ce să mănânci, nici cu ce să încălzești în casă, nici ce să torci, nici cu ce să-ți speli capu', nici nimic. Iar pedeapsa mi-o asum, am păcătuit, la spânzurațoare cu mine!

Lângă el stătea Handzunea și vorbea la fel de repede:

– Tătuțule, nu mă înecați, nu mă înecați, nu mă înecați!

– Dacă te rogi, atunci n-o-i face, dar ție ți-ar fi mai bine, că mie totuna mi-e, tot o pedeapsă mi-e scrisă; ori pentru una, ori pentru două, tot aia e!

– Nu mă înecați, nu mă înecați!..

– Nu, nu, n-o-i face, dar Doțikăi i-i deja mai bine. Întoarce-te în sat, iar eu merg să mă predau. Na', ascultă de sfatul meu și du-te departe, departe pe munte, iar acolo, când vei ajunge la prima casă, spune-le ce s-a întâmplat și roagă-te să te primească peste noapte. Iar mâine, roagă-i să te primească de neneacă. Hai, du-te că-i noapte. Și fetița se duse.

– Handzea, Handzea, ia și această botă, că de te-or prinde câinii, te-or sfășia, iar cu bota ești mai ocrotită.

Handzea luă bota și plecă pe lunci.

Hryț își suflecă pantalonii ca să treacă râul, căci pe-acolo era drumul spre oraș. Intră în apă până la glezne și înlemni.

În numele Tatălui, și-al Fiului, și-al Sfântului Duh, Amin. Tatăl nostru care ești în ceruri și pe pământ...

Se întoarse și merse spre pod.

Traducere de **Beatrisa POPOVICI**

Lirismul în lirica lui Mihai Hafia Traista

(Urmare din pagina a 14-a)

Procedul (specific și poeziei „Doamna de alb”, ca și altor poezii din volum) are rolul exclusiv stilistic, expresiv, de potențare a stărilor eului liric.

Continuând într-o formă sau alta ideea iubirii dintre frați (de sânge sau nu) în poezia „Omul modern”, protagonistul liric deplânge cu o ironie amară însingurarea și ura dintre oameni, îndemnându-și confrății la găsirea aceleiași limbi comune, a înțelegerii și a iubirii. Poetul protestează nu doar împotriva încălcării valorilor eterne ale umanității, ci critică, în egală măsură, nepăsarea omului față de mediul înconjurător în poezia „Cântec de plastic”.

Versuri creștine este denumirea celui de-al șaselea ciclu al volumului, în care se propagă ideile creștinismului. Unele poezii reprezintă interpretări în manieră personală a diferitelor motive biblice (iertarea păcatelor – „Rugăciune”, nașterea lui Isus Hristos – „Colind”, mântuirea prin credință – „Rahav”, teoria creației în defavoarea evoluționismului – „Nu din întâmplare”, proclamarea monoteismului – „Căutare”), în timp ce altele au un puternic caracter didactic-moralizator („Bunul creștin”, „Om bogat, om sărac”).

Poeziile penultimului ciclu, după cum se poate observa și din titlul acestuia, *Versuri vesele*, sunt impregnate de un umor fin care-și depășește menirea fundamentală, aceea de a amuza, pur și simplu, atingând probleme sociale și morale ale zilelor noastre. Astfel, acestea sunt caracterizate de autoironie („Autoportret”) și ironie („Poem pentru Zoreana”, „Viață de câine”, „Sunt” și «este»”, „To drink or not to drink...”).

Poezia „Aș vrea” încheie testamentar, într-o notă umoristică și ușor autoironică, atât ultimul ciclu, *Parodii* de Lucian Perța, cât și întregul volum: „Cărțile-aș vrea, pe toate, / Să mi le las la lume: / Trei rafturi editate / Și-o traistă de postume!”.

Pasărea văzduhului

Din titlu se înțelege că ar fi vorba de una singură! Dar nu! Sunt cu miile asemenea păsări, dar în această scriere voi relata mai mult de una singură. E vorba de barza „erou” devenită de câteva zile mama a doi puișori! La noi! În ce condiții, greu credibile, pe parcursul întâmplării, se va afla. Câte ouă au fost în cuib, sub ocrotirea și căldura trupului ei, din pricini înțelese, nu am avut cum să aflăm. Înainte de a-mi începe desfășurarea ghemului relatării sunt dator cu o precizare. De ce sunt denumite berzele păsări ale văzduhului? Simplu de înțeles. Asemenea cucilor, rândunicilor, altor păsări migratoare din ținuturile de unde își iau zborurile distanțele semnifică mii de km, desigur, cu mici popasuri pentru hrană și chiar odihnă. Berzele! Sunt sezoane multe la număr de când pleacă și revin la cuiburile lor cu o precizie matematică! Eu, indiferent de vreme, ore și uneori zile întregi, urmărindu-le modul de comportament, și mă refer la acelea din cuibul părăsit după creșterea puilor născuți și pregătirea lor pentru zborul îndelungat cu părinții în țările de origine. De aceea nu întâmplător am conceput cartea: „Întoarcerea berzelor”, un volum care la un Festival internațional de creație literară 2016 a obținut, la secția memorialistică, premiul I. Am fost felicitat de bunii prieteni, dar în afară de unicul condeier loco, regretatul prof. Ion Aflorei, nimeni nu mi-a strâns mâna! Încredibil, uimitor cum barza clocitoare a suportat geruri, viscole, alternând cu ploile reci, mai bine de două luni, suferința ei, negrăitoare, culminând cu plapuma desigur foarte rece de omăt acoperindu-i în întregime cuibul! În toată această perioadă „soțul” planând spre pădurile, și ele, încotoșmănite în zăpadă pentru hrana consoartei și a lui eu, de veghe, realizând cu greu ce ar fi putut să găsească sub scoarțele copacilor!

Au sosit și primele zile de cireșar și de nedescris mi-a fost bucuria observând în culcuș căpșorul unui pui, apoi al altuia. La data când compun aceste rânduri... plouă. Ziua și noaptea! Dar puișorii, doar în aproximativ o săptămână, au crescut ca-n poveste! Se zăresc aproape în întregime lângă mama lor, în vreme ce soțu-i, atât de grijuliu și ocrotitor, planează tot mai des spre ierburile deja bine crescute ale pajștilor, către coamele munților, reîntorcându-se cu hrană din belșug. Timpul se va scurge inexorabil, va trece vara scurtă de la Izvoarele Sucevei și veni-va ziua când voi zări cuibul, meșterit cu migală, pe vârful stâlpului de rețea electrică – părăsit! Dar voi avea speranța unei noi reîntoarceri a berzelor, la începutul primăverii viitoare, poate mai prielnică metereologic decât al acesteia din acest an...

Decebal Alexandru SEUL

Discursul președintelui Ucrainei rostit cu prilejul Zilei Constituției Ucrainei

Stimați compatrioți,
Dragi ucraineni,

Cu doar 21 de ani în urmă, după bătălii care au durat mai multe ore și de care mulți dintre noi își mai aduc aminte, în dimineața zilei de 28 iunie 1996, Rada Supremă a Ucrainei a adoptat Constituția, legea fundamentală a statului nostru considerată și astăzi ca una dintre cele mai democratice din lume.

Dar strămoșii noștri au lăsat și ei în urma lor unul dintre cele mai vechi documente constituționale din istoria omenirii, din istoria gândirii politice.

Acest document a apărut în anul 1710, cu mult timp înainte de alte acte similare și a fost intitulat „Tratate și Constituții privind drepturile și libertățile Armatei Zaporojene”.

Acesta a fost un acord social pe care Pylyp Orlyk, succesorul marelui Mazepa, l-a încheiat, în calitate de hatman al Armatei Zaporojene, cu comandantii cazacilor și cu zaporojeni.

Faptul că în 1996 Rada Supremă a Ucrainei a adoptat Constituția statului nostru independent, legea noastră fundamentală care a fost și este considerată una dintre cele mai avansate legi, a fost și este pentru noi o sărbătoare.

Și astăzi, noi, ucrainenii apărăm independența noastră de agresorul rus. Apărăm nu doar pământul nostru, nu doar integritatea noastră teritorială, noi apărăm democrația, apărăm libertatea, apărăm voința noastră, confirmăm opțiunea noastră europeană.

Și pentru a învinge în acest război, realizăm reforme profunde. Unele dintre ele necesită modificări la legea fundamentală.

Astfel, anul trecut, am propus Radei Supreme modificări la Constituție necesare pentru reformarea justiției. Mulțumesc colegilor din Parlament pentru că mi-au susținut propunerile. Sunt mândru că standardele europene privind independența, imparțialitatea, stabilirea normelor juridice, egalitatea, transparența au fost susținute de majoritatea constituțională a voturilor deputaților.

Reforma care a început anul trecut, odată cu modificarea Constituției, continuă și astăzi.

Zilele acestea se încheie concursul pentru ocuparea posturilor la Curtea Supremă care, pentru a-și asigura succes în activitate, are nevoie nu numai de ceea ce avem deja astăzi, adică susținerea examenelor de competență în direct, depunerea declarațiilor electronice, testarea pe detectorul de minciuni. Un rol foarte important l-a avut Consiliul Public de Integritate. Acest concurs este acum în stadiu de finalizare. Dar, el necesită noi norme și reguli procesuale, iar eu sper că, în viitorul apropiat, Rada Supremă va adopta în a doua lectură proiectele de legi corespunzătoare care ne va permite să avem o componentă com-

pletă a Curții Supreme a Ucrainei ce va asigura independența și imparțialitatea justiției.

Demararea activității Curții Supreme în cadrul sistemului judecătoresc este principala noastră prioritate pentru următoarele săptămâni și luni. De ce e atât de important? Deoarece dosarele de mare rezonanță, realizarea unor pași hotărâți în domeniul anticorupției pe care le demonstrează Procuratura Generală, Biroul Național Anticorupție ne amintesc de acest anacronism care este imunitatea parlamentară.

Proiectul de lege pentru modificarea Constituției este gata. El le cere deputaților voință politică pentru a pune, odată pentru totdeauna, semnul de egalitate în drepturi între ei și cetățenii Ucrainei. La fel cum am făcut acest lucru cu judecătoria. Subliniez încă o dată faptul că sper ca deputații să adopte, în viitorul apropiat, hotărârile adecvate. Căci între ei nu este niciunul care să nu fi prevăzut în programul său electoral eliminarea imunității parlamentare.

Astăzi, de ziua Constituției Ucrainei, adunați lângă monumentul marelui ucrainean, hatmanul Pylyp Orlyk, ne dăm seama că gândirea constituțională are o vechime de peste 300 de ani. Ucrainenii au transmis din veac în veac ideea importanței egalității în drepturi, a ordinii democratice și responsabilității puterii. Un asemenea stat edificăm noi astăzi.

Ne reîntoarcem, în sfârșit, în casa europeană prin finalizarea procedurii de ratificare a Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, prin faptul că, la 11 iunie, Ucraina a obținut regimul fără vize nu doar ca pe un drept pentru cetățenii ei de a călători fără vize în UE, ci ca pe un „Rămas bun” definitiv spus Imperiului Rus. Iar noi ne unim cu familia, a cărei parte am fost de secole.

Sunt mândru de țara noastră. Și cred în viitorul ei istoric.

Slavă Ucrainei!

Vizită de lucru a președintelui Ucrainei, Petro Poroșenko, în Franța

Aflat în vizită de lucru în Franța, președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, a discutat cu președintele Franței, Emmanuel Macron, problema intensificării colaborării economice a celor două țări.

„Am avut convorbiri amănunțite legate de agenda relațiilor noastre bilaterale. Am convenit să accelerăm organizarea întâlnirii Comisiei economice interguvernamentale bilaterale. Ne-am înțeles asupra unor direcții concrete de colaborare în sfera energetică. Am ridicat problema atragerii investitorilor francezi în sfera prelucrării deșeurilor. Deosebit de importantă este colaborarea noastră în agricultură, în industria de prelucrare și în îmbunătățirea climatului investițional” – a declarat Petro Poroșenko la conferința de presă comună cu președintele Franței, susținută la încheierea întâlnirii.

„Suntem foarte decizi să extindem colabora-

rea noastră bilaterală”, a spus Petro Poroșenko.

Potrivit afirmațiilor sale, la discuții a fost ridicată problema creării unor condiții firești și confortabile pentru companiile franceze care funcționează în Ucraina ceea ce va constitui o garanție a extinderii investițiilor franceze în diverse ramuri, inclusiv în energia solară.

Petro Poroșenko a comunicat că după întâlnirea cu șeful Guvernului francez va avea o întâlnire cu șefii unor companii franceze importante.

Președintele Ucrainei și-a exprimat convingerea că Ucraina și Franța vor colabora intens și în dimensiunea multilaterală cu Uniunea Europeană. „Mulțumesc foarte mult Franței pentru că susține direcțiile noastre de colaborare în sensul implementării Acordului de Asociere și salut încheierea procesului de ratificare a acestui Acord. Am primit regimul fără vize, am asigurat, prin victoria obținută la Curtea de la Stockholm, independența energetică a statului nostru”, a menționat președintele.

Șeful statului a subliniat că Ucraina a fost prima țară care a depus scrisorile de ratificare a Acordului climatic. Aceasta demonstrează că avem intenții foarte serioase de colaborare cu partenerii și colegii noștri francezi în domeniul ecologiei”, a subliniat președintele menționând că prezența ministrului ecologiei și viceprim-ministrului dezvoltării regionale al Ucrainei, Hennadi Zubko, în componența delegației nu este întâmplătoare.

Președintele Franței i-a mulțumit președintelui Ucrainei pentru vizita acestuia la Paris. „Noi am discutat, astăzi, foarte detaliat despre relațiile noastre bilaterale, despre situația în ansamblu”, a comunicat Emmanuel Macron, menționând că între cele două țări există foarte vechi relații și o istorie foarte adâncă. El a arătat că în timpul întâlnirii s-a discutat problema istoriei comune ucraineano-franceze și a rolului Annei Kievene. „Dumneavoastră ați arătat cât de importantă este istoria secolului al XI-lea, cât de veche, cât de adânci sunt vechile noastre relații”, a mai spus el.

Emmanuel Macron a informat și despre problemele discutate în timpul întâlnirii. „Păreră mea este că noi trebuie să lucrăm mult mai mult atât în cadrul parteneriatului administrativ, cât și în sectorul afacerilor, în cel energetic, al resurselor de apă, al transportului în comun etc. Avem multe domenii în care putem dezvolta colaborarea prin proceduri foarte concrete care să asigure realizarea lor rapidă”, a subliniat președintele Franței.

El a mai menționat că în ultimii trei ani Ucraina realizează un program foarte important de reforme și obține un foarte mare succes, îndeosebi în sfera bancară și în energetică.

Emmanuel Macron a dat asigurări că Franța, ca și alte țări din grupul G7, vor călăuzi Ucraina în realizarea proiectului său ambițios de reforme pentru a asigura cea mai bună administrare. El s-a pronunțat în favoarea atragerii Ucrainei în Acordului de la Paris privind protecția mediului. „Noi, într-adevăr, vedem dorința voastră de a realiza aceste reforme. Sperăm că toate acestea se vor concretiza în inițiative concrete”, a adăugat președintele Franței.

Pagină realizată de Ion ROBCIUC

UCRAINA - mai aproape